УДХАНЬ ГҮН ГҮНЗЭГЫ, ДЭЛИСЭ ЕХЭТЭЙ БОЛОГ ЛЭ

тэжээл бэлэдхэлгын халуун …онхой. Холо ойрын сабшалан … үбһэшэд таранхай хүдэлжэ … Сэлэнгын аймагай Тельманэй … колхозой гэшүүдэй үүсхэ- … тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэ- … болзорто, һайн шанартай- … түргэхын түлөө социалис мү- … дэлгэрбэ. Үбһэнэй хүдэлмэ- … ихэ үдэр бүри үргэдэжэ бай- … тэй хамта мүн үзэл сурта- … хүдэлмэрилэгшэд, соёлшод хү- … лсанхай.

…ин райкомууд үзэл сурталай … ри ябуулхадаа дуршэлтэй хү- … элидхэлшэд, лекторнүүдээр, … эмхидхэгшэдээр колхоз, … үдтэ гаргаһан байна. Жэ- … Сэлэнгын райкомой гэшүүд, … эмхи зургаануудай хүтэлбэ- … партиин ЦК-гай июлиин … шиидхэбэринүүд тухай … хөөрэжэ үгэхэеэ колхоз, … үдтэ гараһан байна. Мүн … Яруунын райком эдэбхитэ- … информаторнуудаар колхоз, … үдтэ гаргаа. Эдэнэр партиин … июлиин Пленумэй шиидхэбэ-ри хүн зондо ойлгуулха хүдэлмэри ябуулжа байна. Гансахан үбһэшэдэй бригада, звенонуудта үзэл сурталшад, соёлшод ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха бэшэ, мүн бүхы ажалшадай дунда агитаторнууд, политинформаторнууд, элидхэлшэд, лекторнүүд ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна. Хото городуудта ажалшадай байдат газартань—нэмэл талмайнуудта политинформаторнууд, лекторнүүд политическэ хүдэлмэри ябуулна. Орон дотор, дэлхэй дээгүүр боложо байһан үйлэ хэрэгүүд тухайда эдэнэр хүн зондо хөөрэжэ үгэнэ.

Үзэл сурталай хүдэлмэриие улам шангадхаха, добтолхы шэнжэтэй, гүн гүнзэгы удхатай болгохо гээшэ мүнөөнэй эрхэ байдалда илангаяа шухала болоод байһаниинь ойлгосотой. Социализм капитализм хоёрой хоорондохи үзэл сурталай тэмсэл улам хурсадажа байна.

«Иимэ эрхэ байдалда дайсанай үзэл бодолтой эбсэшэгүй тэмсэл хэхэ, империализмын һанаашалгануудые эрид шууд элишэлхэ, КПСС-эй гэшүүдые, бүхы ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, партиин бүхы үзэл сурталай ажал ябуулгые шангадхаха гээшэ тусгаар удха шанартай, тиигээд бүхы партийна организацинуудай гол шухала уялгануудай нэгэн болоно...» гээд партиин ЦК-гай апрелиин Пленумэй тогтоол соо заагданхай. Мүн КПСС-эй ЦК-гай июлиин Пленум энээн тухайда онсолон тэмдэглээ.

Мүнөөнэй ниитын хүгжэлтын алхаса дабшаса айхабтар хурдан түргэн болонхой. Түби дэлхэй дээрэ үдэр бүри боложо байгаа үйлэ хэрэгүүд, орёо асуудалнууд, эрдэм техникэдэ боложо байгаа эрид хубилалта, эдэ бүгэдэн тухай элдэбын мэдээсэл аргагүй элбэг. Хүн зон—хото хүдөөгэй ажалшад, холын аян замда ябагшадшье, ой тайга хада уулаар газарай хэбтэшэ баялиг бэдэрээшэд—геологуудшье, холын бэлшээридэ гараһан малшадшье эдэ бүгэдэн тухайда мэдээсэлнүүдые тэрэ дарыдань шагнана, дуулана. Эдэниие дары түргэнөөр дамжуулдаг арга—радио болоно. Элдэб янзын радиоприёмнигуудай утаһаар дамжан, һүүлшын мэдээсэлнүүд совет хүнүүдтэ хүрэжэ ерэнэ.

Социализм капитализм хоёрой хоорондо ангиин хурса тэмсэлэй боложо байхада, дайсанай үзэл сурталай хурса зэбсэг бологшо—элдэбын нэрэтэй радиостанцинууд агаарай долгин соогуур хорото муухай ажалаа хэжэ байһаар. Империалис номнолшод агаарай долгиноор дамжуулан, социалис оронуудай арад зоной оюун бодолые хоро шараар бузарлаха, тэдэниие бэе тээшээ хэлбэрүүлхэ зорилгоор бүхы арга боломжоёо хэрэглэнэ, мэхэ гохоёо гаргана. Социалис оронуудта эсэргүүгээр империализмын ябуулжа байгаа үзэл сурталай һүйдхэлтэ хэрэг хадаа гүрэнэй политика болонхой. Энэ хэрэгтэ ямаршье юумэ — мүнгэ зөөри гамнадаггүй, ямаршье онол арга хэрэглэхэһээ сэрхэдэггүй империалистнууд, илангаяа Америкын хархис этэгээдүүд, информационно агентствэнүүд болон хүсэ ехэтэй радиостанцинуудые бүхы дэлхэй дээгүүр тараанхай. Эдэнэй олонхинь социалис оронуудта эсэргүүгээр шэглүүлэгдэн табигдаһан. Жэшээнь, үшөө 1955 ондо байгуулагдаһан США-гай информационно агентство социалис оронуудта эсэргүү һүйдхэлтэ хэрэг эрхилдэг гол гуламта, үүрхай болонхой. Энээндэ империалистнуудай ехэ анхаралаа табидаг байһые иимэ тоо баримта гэршэлнэ: 1967—1968 онуудай туршада эн. агентство барихын тулада 170 миллион доллар һомологдоһон байна. 12 мянган хүн эндэ хүдэлдэг. Энэ агентство социалис оронуудта эсэргүү һүйдхэлэй «дайе» лажа уран мэргэнээр, мэхэтэй харатайгаар, онцотойгоор хэхэб гэжэ арга хургаа бэдэрнэ. Империалистнуудай мүнгөөр байгуулагдаһан мүн бэшэшье радиостанцинууд элдэбын аргаар муу муухай хүдэлмэри ябуулна.

Совет хүнүүд дайсанай мэхэ гоходо орохогүй, тиимэ гэнэн хонгор бэшэ байһаниинь арсашагүй. Тиигэбэшье зарим ушарта һүзэг баршагтай хүнүүд, политическэ талаараа хүсэд хатуужаагүй хүнүүд дайралдадаг байна. Энэ талаар залуушуулай зариман элдэб мэхэ гоходо орожо магад. Тиигээдшье зарим нютагай хүн зонтой хөөрэлдэхэдэ, хариин радиостанцинууд саг үргэлжэ шагнадаг, бололтой. бологүй элдэб асуудалнуудые һурадаг байна. Энэ ушарта партийна организацинуудай үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэд эдэ бүгэдые тайлбарилжа үгэхэ, үнэн зүб ушар ёһыень ойлгуулжа үгэхэ уялгатай. Энэ талаар политическэ хүдэлмэри һайнаар, гүн гүнзэгы удхатайгаар, дэлисэ ехэтэйгээр, добтолхы шэнжэтэйгээр ябуулжа байдаг партийна организацинууд, лекторнүүдэй бүлэгүүд олон. Жэшээнь, Ивалгын кондитерскэ фабрикын, Улаан-Үдын сэмбын фабрикын, Захааминай аймагай «Красный Октябрь» колхозой, Түнхэнэй аймагай Саянай совхозой партийна организацинууд эдээнэй тоодо ороно.

Партийна организациин, тэдэнэй үзэл сурталшад агаарай долгиноор дамжажа, манай совет хүнэй таһалгада ородог дайсанай номнолтой тэмсэхэ хэрэгтэ ехэ анхаралаа табиха ёһотой. Тиин гэһээ энээндэ балай анхардаггүй ябадал үзэгдэдэг байна. Империалис пропаганда үзэл бодолойнгоо хамаг бүхы зэбсэг хэрэгсэл, онол арга энэл хэрэгтэ элсүүлэнхэй. Тиимэһээ энээндэ хайша хэрэгээр хандажа болохогүй. Үзэл сурталай хүдэлмэри улам шангадхаха, бүхы хэрэгсэл зэбсэгүүдые хүсэдөөр хэрэглэхэ шухала. Гэбэшье мүнөөнэй эрилтэдэ хүрэмөөр эдэ бүгэдэниие хэрэглэжэ шадаганагүй, энэ хэрэгтэ дутагдалнууд үшөө бии байһаар.

Мүнөөнэй эрхэ байдалда үзэл сурталай хүдэлмэри улам һайжаруулха тэрэнэй олон янзын арга зэмсэгүүдые хүсэдөөр хэрэглэхын тулада партийна организацинууд шухала хэмжээ абаха ёһотой. Нэн түрүүн дайсанай һүйдхэлтэ хэрэгэй уг зорилгые, арга мэхыень элишэлхэ шухала. Тэрээнтэй хамта совет хүнүүдэй һэримжэ дээшэлүүлхэ, дайсанай номнолдо ёһотой харюу үгэжэ шадахаар политическэ талаарнь хатуужуулха, ажалайн эдэбхи үүсхэл улам бадаруулха, тиигэжэ табаң жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэнь алибаа туһаламжа үзүүлхэ гээшэ партийна организацинуудай, үзэл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэ хүндын хэрэг мүн.

…УКУРУЗЫН УРГАСА ХУРЯАЛГА

…дын аймагай «Октябрьский» …зой кукурузашадай звено тэ- … энэ ургамалай хуряалга …о. Георгий Ахмедзяновай … 83 гектар участок ургаса …ой. Тэрэнэй үндэрынь хүн- …тэ болонхой.

…гаса хуряалгада комбайнер …л Давлячин, тракторист … Леонтьев гэгшэд гараба. …гдаһан кукурузаараа Зару- … һаалиин гүүртэ дээрэ силос даража эхилээ. Дарагдаһан силосынь обёосой һолоомотой үе үе болгогдон, дээрэ дээрэһээнь ябталагдана. Иигэжэ дарагдаһан силос һайн шанартай тэжээл болодог байна.

Шофернууд К. Плюснин, И. Зарубин, Н. Дамиранов гэгшэд халаан соогоо 10—15 эрьесэ хэжэ, силос даралгын хүдэлмэриие һаадгүйгөөр үргэлжэлүүлнэ.

С. ПАВЛОВ.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 187 (11785)

1968 оной августын 10, суббото

сэн 2 мүнгэн

ҮБҺЭ ЭЛБЭГЭЭР АБАБАЛ, ҮБЭЛДӨӨ МАЛ ТАРГАН БАЙХА

АЖАЛАЙ ЭРШЭ УЛАМ ШАНГАДАНА

◆ Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» колхоздо тэжээл бэлэдхэлгэ оньһон аргаар хэгдэнэ. Гектар бүриһөө 19,3 центнер эрхим шанартай үбһэн абтана. ◆ Ажалай дүн үдэр бүри гаргагдана.

Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозойхидой үүсхэл аймагай ажахынуудта үргэнөөр дэмжэгдээ. Ниитынгээ һүрэг малда шадаал һаа ехэ үбһэ бэлдэжэ абахын түлөө мүрысөөн колхоз, совхозуудай, бригада, звенонуудай дунда үдэрһөө үдэртэ эршэдэнэ. Энэ талаар ажал хэрэг «Забайкалец» колхоздо илангаяа эршэтэйгээр ябажа байнхай. Колхозой үбһэшэдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябаһан нэгэ звено тухай эндэ хөөрэхэмнай.

Ажахын хоёрдохи бригадын үбһэшэдэй звеное даагша Савелий Максимович Фетисовтэй сабшалан дээрэ эгээн түрүүн золгожо, хүдэлмэритэйнь танилсабабди. Звенодо тракторай нэгэ, морин хоёр косилка, һүри сомодог нэгэ нагшуурга гэхэ мэтэ зэр зэмсэг даалгагданхай. Гадна арбан табан хүн гараар сабшана.

— Сабшалангай гараса жэгдэ һайн бэшэ юм. Теэдшье гараар сабшахада үбһэн ехээр абтана бшуу,—гээд звеное даагша хөөрэнэ.—Харагты, тэрэ Сулхара голой саагуур манай эхэнэрнүүд сабшажа ябанад **(1-дэхи зураг)**. Хүн бүхэн үдэртөө 0,3 га сабшаха даабаритай юм. Гар хажууршаднай түрүүшынгээ жэл хажуур гартаа баряа бэшэ даа, даабаряа 130—140 процентдэ хүргэнэ. Шанаршье һайн,—гээд Савелий Максимович эхэнэрнүүдээ магтана.

Хоёр морин косилканууд хойно хойноһоо һубарилдан, нэгэ жэгдээр урагшаа дабшана. Түрүүшынь косилкые Фёдор Николаевич Кузнецов, нүгөөдыень Василий Максимович Кравцов гэгшэд жолоодоно **(2-дохи зураг)**. Звеное даагшатай хөөрэлдэһөөр байтарнай косилкашад сабшажа ябаһан газараа нэгэ тойроод, бидэндэ тулажа ерэбэ. Тэдэнэр моридоо байлгажа ами даруулба. Энэ һамбаандань тэдэнтэй нэгэ хэдэн үгэ андалдабабди.

«Мүнөө жэлдэ ногооной гараса хэзээ хэзээнэйхиһээ һайн. Луговодуудынай яһала оролдоо байна. Тиихэдэ бороо хуратай жэлшье байба гээшэ бэзэ. Үдхэнөөр, үндэрөөр ургаһан ногоо саг соонь һайнаар хуряажа абаха гэһэн зорилгоһоо ондоо юун бидэндэ байхаб. Тэрэ Тельманэй нэрэмжэтэ колхозойхид хэлэһэн үгэдөө хэр хүрэжэ ябана хаб» гээд косилкашад бидэнһээ асууба. — «Яһала һайн ябана. Үүсхэлшэдэй ажал тухай республикын хоёр газетэдэ һаяхан материалнууд гаранхай. Жэшээнь, Мордвинай звеногойхид гектар бүриһөө 12 центнер үбһэ абаха гэһэн зорилгодоо хүрэжэ ябана. Бүхы үбһэеэ шанар һайнтайгаар хуряаха хэрэгтэ звеногойхид гол анхаралаа хандуулдаг. Хоёр һүри гараха сабшалангай газар сабшаад, удаань хатаһан үбһэеэ булта гаража сомодог гуримтай. Тиигэжэ зургаан һүри бороо хурада сохюулангүй сомоо. Удаань хуряагдаһан үбһэнэйнгөө шанар лабораторидо шалгуулна» гэжэ хөөрэжэ үгэбэбди. Бидэшье шадаха соогоо оролдонобди. Август һарамнайшье гарашаба. Үнөөхил бороо хурамнай орожо зоброгшо аа гү гэжэ айнабди. Шамдахал хэрэгтэй гэжэ һанажа ябаһанаа сэхэ руунь хэлээд, косилкадаа һуугаад, сабшажа орошобод.

— Манай звеногойхид гансал өөрынгөө урдахиие хараад ябадаггүй, бүхы юумээр һонирходог, һанаагаа зободог,—гэжэ Савелий Максимович косилкашадай хойноһоо хараад хэлэнэ.—Хамтын ажалай түлөө һанаагаа зобожо ябадаг иимэшүүл хүнүүдэй ашаар ажал хэрэгнай урагшатай ябана ха юм.

Звеногойхид наратай сэлмэг үдэрнүүдтэ тракторай шарга дээрэ 400—450 центнер хүрэтэр үбһэ сомоно **(3-дахи зураг)**. һүүлэй байдалаар эндэ 3510 центнер үбһэн һүрилэгдөө.

Хүн бүхэндэ һайнаар ажаллаха арга олгогдонхой. Хамтын эдеэ хоол эндэ эмхидхэгдэнэ. Сэлэнгынхидэй уряае зүбшэн хэлсээд, тэдэнэй жэшээгээр ажаллаха гэжэ шиидэнхэй. Тоо бүридхэл нарииншаар хэгдэнэ. Хүдэлмэриин дүн үдэр бүри гаргагдана. Үдэр соо хэды шэнээн юумэ хэһэнээ, хэды түхэриг олоһоноо хүн бүхэн мэдээд байдаг.

Колхоздо мүнөө үбһэ хуряалга дээрэ үдэр бүри тракторай гурбан агрегат, арба гаран морин косилка, 6 тармуур, 45 гар хажууршад ажаллана. Тэдэнэр графигай ёһоор үдэр соогоо 79 гектарай ногоо сабшаха даабаритай. Сабшалга тармажа сомолго хоёрой хоорондохи забһар тиимэшье ехэ бэшэ. Августын нэгэнэй байдалаар ажахын үбһэшэд бүхы 1139 гектар сабшалангайнгаа 823 гектарынь сабшаад, 585 га газарайнь үбһые сомоод байна. Мүнөө жэлдэ колхоздо гектар бүриһөө 14,1 центнер гэхэ гү, али бүхыдөө 16 940 центнер үбһэ абаха гэһэн түсэбтэй. Августын нэгэнэй байдалаар ажахыда гектар бүриһөө 19,3 центнер гэхэ гү, али хамтадаа 11 340 центнер эрхим шанартай үбһэн хуряагдаад байна. Энээн дээрэһээ харахада, «Забайкалец» колхоз түсэбөөр хараалагдаһан үбһэеэ ниитынгээ малда хүсэд абажа шадахань дамжаггүй.

Б. ЖАМБАЛОВ.
Фотонь В. ОЛЕННИКОВЭЙ.

…ЛЕТАРСКА ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМЫН СУРТАЛААР...

… мүрэн дээрэхи Чиернэ хотодо болоһон …, мүн Братиславада болоһон зүблөөнэй …тэ зорюулан, орон доторнай боложо байһан …үүд пролетарска интернационализмын сурталаар нэбтэрэнхэй. Социалис оронуудай … бэхижүүлхын тулада зорюулагдаһан КПСС- …тикые совет хүнүүд нэгэн һаналтайгаар … угтаба.

…СКВА Электровакуумна приборнуудай заводой коллективэй суглаа …уураа, парткомой секретариин орлогшо Р. В. … мигэжэ хэлээ:

…ратиславада баталан абаһан социалис оронуу… …мунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай Мэдүүл… …ай аха дүү арадуудай ашаг туһада бүримүһэн … байна. Тэрэ хадаа социалис гүрэнүүдэй хани …, бата нэгэдэлые бүри ехээр бүхэлнэ.

…й предприятиин хүдэлмэрилэгшэд энэ Мэдүүл… …ин хооһон үгөөр бэшэ, харин участок бүхэндэ …итто ажал хэжэ дэмжэнэ гээд Социалис Ажалай … слесарь Ю. Дьяков тэмдэглэбэ.

…лис гүрэнүүд коммунизм байгуулха гэһэн ган… …з зорилго урдаа табинхай гэһэн лозунгтойгоор …р Ильичэй нэрэмжэтэ электромеханическа за- …үхы цехүүд соо сутлаан боложо үнгэрөө.

…элэн цехэй комсомолой эмхиин секретарь …иев, слесарь П. И. Сахаров болон бусад КПСС- …гай Политбюрогой ажал ябуулгые халуунаар … үгэ хэлээ.

…ехословакида болоһон хэлсээнэй хойноһоо би- …он анхаралтайгаар ажаглан хаража байгаа … гэжэ коммунис ажалай ударник А. Леготина «Москабель» заводой нэгэ цех соо болоһон ми- …дээрэ хэлээ.

ЧЕЛЯБИНСК КПСС-эй Центральна Комитедэй, тэрэнэй Политбюрогой ажал ябуулгые Ураалай хүдэлмэришэд эрид шууд дэмжэнэ. Миасс хотын «Электроаппарат» гэжэ заводой коллективэй митинг дээрэ токарь Н. А. Курепин үгэ хэлэхэдээ, манай предприятиин ажалшад хадаа социализм байгуулалтын ба уласхоорондын байдалай тон шухала асуудалнуудаар нэгэн адли һанал бодол баримталһанаа элирхэйлһэн аха дүү партинуудай Мэдүүлгые халуунаар һайшаан угтаа гэбэ. Социалис хани найрамдалай аха дүү гүрэнүүдтэй өөһэдынгөө экономическа холбоо барисаае бүри ехээр бүхэлхын тулада али бүхы юумэ хэхэ бүтээхэ байнабди.

БАКУ Братиславада болоһон зүблөөнэй Мэдүүлгэ хадаа орон бүхэндэ, мүн социалис хани найрамдалай бүхы гүрэнүүдтэ социализмын байгуулалтые саашадаа бэхижүүлхэ, хүгжөөхэ замыень заажа үгөө гээд Бакугай шиинын заводой хүдэлмэришэдэй митинг дээрэ бригадир В. Быстров хэлэбэ. Ажалшадай амгалан тайбан байдал, зол жаргал, мүн үнэн юумэ хүндэлдэг хүнүүд барандаа Братиславада баталан абаһан шиидхэбэриие амаршалан угтаа.

КРИВОЙ РОГ Дэлхэйн социалис системын илалта маанадта бултандамнай тон үнэтэй байха юм,—гэжэ «Криворожжилстройн» бригадир И. Рогов тэмдэглэбэ.—Манай Коммунис партиин дотоодын болоод гадаадын политикые бүримүһэн дэмжээд, Соведүүдэй ороной, мүн бүхы социалис хани найрамдалай баатар хүсэ шадал бэхижүүлхын тулада бүри урагшатай һайнаар ажаллахабди гэжэ найдуулнабди гэбэ.

(ТАСС).

…ЁЛОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД— …ОДО БЭЛЭДХЭГШЭДТЭ

ВЦСПС-тэ һайшаагдаһан дүй дүршэл

…модоной ажалшадые куль- …р хангаха тушаа Карелиин …эй профсоюзна эмхинүүдэй, …ультурын ба искусствын зур- …дай, творческо холбооной …нүүдэй хамтаржа хэһэн …эриин дүй дүршэлые …ПС-эй Президиум һайшааба. … ажал ябуулга тус респуб- … дотор үргэн далайсатайгаар …. Хүгжэмтэ драмын, фин- … драмын болон кукольна …үдай, филармониин, «Кан- … гэжэ ансамблиин коллекти- … жэлдэ модо бэлэдхэгшэд- …юулжа, 760 зүжэг, концерт … гэһэн уялга абаа. Мүн ой … хэдэ хэдэн посёлогуудай …удые шефтэ абаба.

… хизаар ороноо шэнжэл- …й, мүн уран зурагай ис- …ын музей: «Ленин ба Каре- «Совет засаг тогтоһоор 50 жэл …релиин хүгжэлтэ», «Каре- … уран зурагай искусство» гэхэ … асуудалаар нүүдэл выстав- …дые бэлдэжэ байна.

… зохёолшод, уран зураашад, …нторнууд, бүхэроссиин теат- … болоод, бүхэроссиин дууша- …лгэмүүдэй отделениинүүд мо- …ой дунда 100 дахин творче- …залга үнгэргэхэ гэжэ шиидхээ. «Знани» бүлгэм энэ жэлэй дүүрэтэр олон ондоо асуудалнуудаар 5 мянгаһаа үсөөн бэшэ лекци хэхэ гэбэ.

1970 он болотор ой модоной посёлогуудай бүхы клубуудта, библиотекэнүүдтэ тусхай һургуули дүүргэһэн гү, али зохихо һургуулинуудта заочноор һуража байһан хүдэлмэрилэгшэдтэй болохо гэһэн зорилго республикын профсоюзна эмхинүүд соёл культурын ба искусствын хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта табяа.

Түсэбөөр хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудһаа нилээд олониинь мүнөө бүтээгдээ. Гансахан энэ оной май—июль һарануудта мэргэжэлтэй артистнууд ой модоной посёлогуудта 290 гаран концерт болон зүжэг табиһан байна.

Хүдэлмэришэд, алба хаагшадай дунда хэгдэхэ культурно-ниитын хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхын тулада, тэдэнэй амаралта эмхидхэхын тулада, энэ дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэхыень профсоюзудай Соведүүдтэ болон Центральна Комитедүүдтэ ВЦСПС-эй Президиум һайшаан дурадхаа.

(ТАСС).

ВСРП-гэй ЦК-гай пленум

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Венгриин социалис хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай пленум болоһон тухай мэдээсэл эндэ тунхаглагдаа.

Гадаадын политикын туйлай шухала асуудалнууд тухай, мүн ЦК-гай политбюрогой уласхоорондын ажал ябуулга тухай ВСРП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр Я. Кадарай хэһэн элидхэл Центральна Комитет шагнаба.

Братиславада болоһон аха дүү зургаан партиин түлөөлэгшэдэй зүблөөн дээрэ Венгриин партийна делегациин баримталһан хараа бодолые, мүн тэндэ баталан абаһан Мэдүүлгые, тэрэшэлэн политбюрогой уласхоорондын ажал ябуулгые Центральна Комитет нэгэн дуугаар һайшаан баталаа.

Братиславада гар табигдаһан Мэдүүлгэ айхабтар ехэ удха шанартай документ гэжэ Центральна Комитет тоолоно гээд ВСРП-гэй ЦК-гай пленум болоһон тухай мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Империалистнуудай, мүн бэшэшье бүхы коммунизмда харша хүсэнүүдэй алибаа аашануудай урдаһаа өөһэдынгөө һаналаа нэгэдэлгые эрид шууд эсэргүүсэн табиха гэжэ аха дүү зургаан партиин шиидэнги байһыень Центральна Комитет гүнзэгы ханамжатайгаар анхаралдаа абаа.

СССР-эй ДОСААФ-ай ЦК-гай пленум

Августын 8-да Москвада М. В. Фрунзиин нэрэмжэтэ Совет Армиин түбэй байшан соо СССР-эй ДОСААФ-ай Центральна Комитедэй пленум боложо эхилээ.

Зүблэхэ зүйлынь—«арми, авиаци болон флодто туһалха һайн дуранай бүлгэмэй (СССР-эй ДОСААФ) хүдэлмэри ба тэрэниие һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1966 оной майн 7-до гаргаһан тогтоолые оборонын бүлгэмэй эмхинүүдэй хэр зэргэ дүүргэжэ байһан тухай асуудал болоно.

СССР-эй ДОСААФ-ай ЦК-гай түрүүлэгшэ, армиин генерал А. Л. Гетман элидхэл хээ.

(ТАСС).

300 ЦЕНТНЕР БЭЛЭДХЭБЭ

Хяагтын аймагай Алтай һууринай алба хаагшад, хүдэлмэришэд жэл бүри түрэл колхоздоо набшаһата тэжээл бэлдэдэг һайн заншалтай болонхой. Эдэнэр үнгэрэгшэ амаралтын хоёр үдэрэй туршада хуһанай 300-гаад центнер ногоон набша намаа бэлдэжэ, һүүдэр газарта хатаагаад, Бимба Эрдынеевэй отарада зөөжэ һүрилһэн байна. Эндэ сомоной Соведэй хүдэлмэрилэгшэд С. Тугутова, С. Баторова, Д. Очиров, тэндэхи больницын хүдэлмэрилэгшэд Виталий, Мария Сотниковтоной эрхим һайнаар ажаллаһыень онсолон тэмдэглэхээр.

Ж. ГУНЧИТОВ.

ТҮЛЭГ ДУНДАА

Яруунын аймагай «Юбилейный» совхозой үнинэй хонишон Доржо Бадалсуевич Будаев мүнөө отарынгаа үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ ажаллажа байна. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг звено 1500 центнер үбһэ хуряаха түсэбтэй юм. Мүнөө 800 гаран центнер үбһэ һүрилөөд байна.

Хонин ажалда удаан саг соо амжалтатай ажаллаһан нүхэр Будаев «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордено̄ор шагнагдаа һэн. Үнгэрэгшэ түл абалгын үедэ Доржо Бадалсуевичай отарын 100 хонин бүриһөө 97 хурьган абтаад, гарзагүйгөөр түлжүүлэгдээ бэлэй.

Нооһо хайшалалгын үедэшье нүхэр Будаевай даадаг отарын хонидой толгой бүриһөө дунда зэргээр 3 килограмм 530 грамм нооһон хайшалагдаа һэн.

В. ЦЫБЖИТОВ.

ПАРТИЙНА ХРОНИКО

ШУХАЛА СЕМИНАР

Эдэ үдэрнүүдтэ партиин Советскэ райкомой пропаганда ба агитациин таһаг районой предприятинуудай ба эмхи зургаануудай партийна эхин организацинуудай секретарьнарай семинар үнгэргэжэ байна. Семинарта хамта дээрээ 160 хүн хабаадаха. Мүнөө партийна эхин организацинуудай секретарьнарай табан бүлэг тусхай лекцинүүдые шагнаад байна.

Семинарта хабаадагшадта партийна һуралсал эмхидхэхэ тухай, марксизм-ленинизмын үдэшын университедэй отделенинүүдэй онсо илгаа, хүдэлмэри тухай лекцинүүд уншагдана. Мүн эндэ партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин асуудалнуудаар зүбшэл заабари үгтэнэ.

ПОЛИТИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИ ҮРГЭДЭНЭ

Һаяар районой предприятинууд болон эмхи зургаануудта Советскэ Союзай Коммунис партиин ЦК-гай июлиин Пленумэй (1968 оной) шиидхэбэринүүдээр, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой делегациин ба Чехословакиин Коммунис партиин Президиумэй гэшүүдэй Уулзалгын дүнгүүд тушаа хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөө. Энэ хүдэлмэридэ олон политинформатор эдэбхитэйгээр хабаадаа.

Мүнөө политинформаторнууд ажалшадай дунда «Социалис оронуудай коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай Мэдүүлгэ» тухай хөөрэлдөөнүүдые хэжэ эхилээ.

Агит-талмайнуудые даагшад сугларба

Агит-талмайнуудые даагшадай семинар үнгэргэгдэжэ, тэрээндэ хабаадагшад дүй дүршэлөө халан абалсаа.

Түрүү агит-талмайнуудые даагшад нүхэд И. Р. Гроссман (дүрбэдэхи домоуправлениин партийна эхин организациин секретарь), Л. М. Минс (Воровскиин нэрэмжэтэ үйлсын микрорайон), А. М. Калиберов (Советскэ үйлсын микрорайон) болон бусад өөрынгөө ниитын ажал хүдэлмэри тухай хөөрэхэ зуураа, анхармаар зүбшэл, заабаринуудые оруулаа.

А. УЛАХАНОВ,
партиин Советскэ райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша.

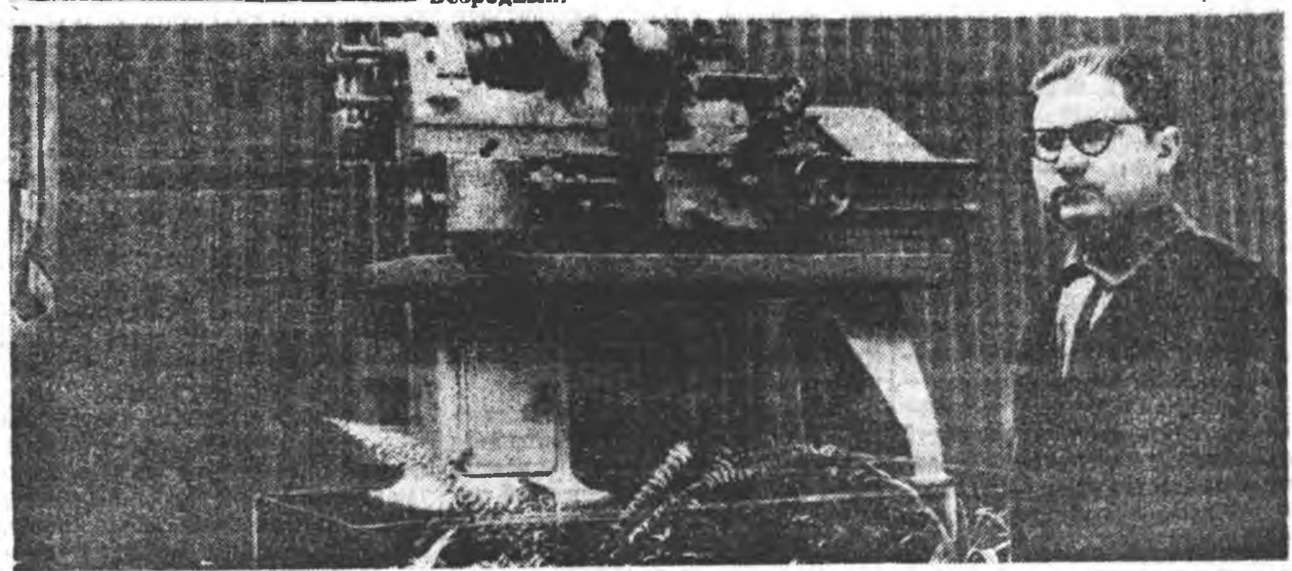

ЭСЭГЭНЭРЭЙ ЗАМААР

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ «Арсенал» гэһэн Киевскэ заводой намтар гайхамшаг юм. Энэ предприятиин хүдэлмэришэд 1917 ондо большевигүүдэй партиин хүтэлбэри доро эгээл түрүүлэн Совет засагай түлөө тэмсэхэеэ бодоо һэн.

Мүнөө эсэгэнэрэйнгээ харгы замаар заводой залуушуул ябана. Түрэл предприятиингаа түүхэтэ намтарые, уг заншалые арюунаар сахина. Заводой залуушуул ажал дээрээ амжалтатай. Тэдэнэр һара, квартал бүхэнэйхитөө нормые хододоо үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунис ажалай ударник, токарь Михаил Безродный. ТАСС-ай фото.

ЭРШЭТЭ ХҮСЭН ДОЛГИЛН[О]

Республика доторнай алдарта Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөн улам үргэдэнэ. Аймагуудай колхоз, совхозуудһаа баярта мэдээсэлнүүд ерэнэ: комсомолшууд, залуушуул ажалдаа амжалта түйлаһан тухайгаа рапортнуудые эльгээнэ бэшүү.

Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо залуу хонишон Зинаида Цындуева ажал дээрээ, ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаададагаараа, һуралсалаараа нютагайнгаа залуушуулда ёһото жэшээ харуулан ябана. Зинаида ажалша байха зуураа залуушуулай үдэшын дунда һургуулида орожо, наймадахи класста һуража эхилһэн юм. Тиин нэгэшье жэл гээнгүйгөөр арбан нэгэдэхи класс дүүргэжэ, болбосоролой аттестат абаа бэлэй. Дунда һургуули амжалтатайгаар дүүргэбэшье, Зинаида һанаагаа амарбагүй. Залуу хонишон үнгэрэгшэ жэлдэ Буряадай хүдөө ажахын институдай зоотехниин факультедтэ заочноор орожо, ээлжээтэ шалгалтануудаа һайнаар барина.

Зинаида Цындуева һүүлшын гурбан жэлэй туршада 100 эхэ хонинһоо 90-ээд хурьга абажа, бүтэн бүринөөр түлжүүлнэ. Басаганай хүдэлмэрилдэг отарынхид мүнөө хонидтоо тэжээл элбэгээр бэлдэхэеэ оролдон, үбэлжэлгэдөө орохоёо түхеэрнэд.

Зинаида Цындуевадал адляар жэшээтэ һайнаар ажалладаг хүнүүд аймаг бүри олон. Мухар-Шэбэрэй аймагай «Авангард» совхозой гахайшан Людмила Карпукова тэдэнэй нэгэн болоно. Людмила 75 эхэ гахайһаа 627 поршоонхо абажа, тэдэнээ гарзагүйгөөр хүл дээрэнь табяа. Мүн энэ аймагай «Коммунизм» колхозой шубуушан комсомолой гэшүүн Катя Касперова тахяагай 13 мянган дальбараа эхэ болгоо.

Комсомолой организацинуудай комитедүүд, бюро комсомолшуудай, залуушуулай социалис мүрысөөнэй дүнтэйгөөр хүтэлбэрил[га]лаар ехэ оролдолго гаргана. [Мү]рысөөнэй дүнгүүд саг үргэлж[э] ...нын газетэнүүдтэ, «сахилгаа[н ху]уда»[,] хүндэлэлэй самбарнууд[та то]шэгдэжэ, олоной анхаралда [хүр]гэгдэнэ.

— Социалис мүрысөөнэй [дүн]гүүд — манай ажал хүдэлмэ[риин] толи болонхой. Мүнөөдэр хэ[н тү]рүүлжэ ябанаб, хэн гээгдэнэй[б] ...жэ тэдэ дүнгүүд элирхэйлнэ ... Тиимэһээ бидэнэр социалис м[үры]сөөнэй зорилгонуулхы, хүмүү[ж]... хы хүсые зүбөөр хэрэглэхые ... донобди,—гэжэ Түнхэнэй ай[маг] Туранай совхозой ВЛКСМ-э[й ко]митедэй секретарь Иринцеев ... нэ.

Республикымнай хүдөө ... гааришье, фабрика, заводууда[й] комсомол залуушуулай эршэт[э хү]сэн долгилно.

Т. ШАНГА[...]
ВЛКСМ-эй обкомой таһа[гые] даагшын орло[гша].

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАБАЙДАЛ

МҮРЫСӨӨН РАБОЧКОМОЙ ГОЛ АНХАРАЛД[А]

Хяагтынгаа аймаг дотор Хүдэриин совхоз адууһа малаар олон, нилээд томо ажахы мүн. 6 мянга гаран үхэр (тэрэ тоодо 1700 үнеэд), 22 мянга гаран хонид энэ ерэхэ үбэлжэлгэдэ оруулагдаха байна. Ажахын гол баялиг болохо эды олон адууһа малые тобир тарганаар ондо оруулхын тулада 44,2 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэбтэйбди. Энэмнай гайтайхан зорилго болоно. Зүгөөр үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ, олониитын хүсые энэ хэрэгтэ элсүүлжэ шадаа хадаа зорилгоо бэелүүлхэ аргатай гээшэбди.

Үбһэ хуряалгада түгэс бэлэдхэлтэйгээр орохо, үбһэшэдэй звенонуудые зүбөөр эмхидхэхэ, зэр зэмсэгээр хангаха хэрэгтэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд эртээнһээ оролдолгоёо гаргаа юм. Энээнэй хажуугаар совхозой профсоюзай рабочком партийна комитедтэй хамта тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүнүүдые олоор хабаадуулха, тэдэнэй дунда элсүүлхы хүдэлмэри ябуулха талаар али бүхы арга хэмжээнүүдые абаһан байна. Халуун ажалай урда тээ бүхы отделенинүүдэй эрхилэгшэд, бригадирнууд, звеноое даагшанарай зүблөөн боложо, социалис уялганууд абтаһан, мүрысөөнэй гурим баталагдаһан байна. Бүхыдөө 30 звено байгуулагдахаар шиидхэгдээ һэн.

Эдэ бүгэдэ бэлэдхэлэй, эмхидхэлэй хүдэлмэриие саг болзортонь хэһэнэй ашаар мүнөө жэл нёдондонойхиһоо табан хоногоор урид үбһэ хуряалгадаа жэгдэрэн ороһон байнабди. Түрүүшын үдэрһөө үбһэшэдэй дунда социалис мүрысөөн дэлгэржэ эхилээ. Отделенинүүд, звенонууд хоорондоо мүрысэнэ. Тэжээл бэлэдхэлгые богони болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхын түлөө ажалшадай хаба шадалые гүйсэд элсүүлхэ зорилгоор профсоюзай рабочком социалис мүрысөө дэлгэрүүлгэдэ онсо анхарал хандуулаа, ажалша зоной дунда хүдэлмэри ябуулха хэрэгые гол түлэб өөр дээрээ даажа абаа юм. Хэхэ юумэмнай тон ехэ. Үбһэ хуряалгын үедэ бэелүүлхэ хэдэн хэмжээ ябуулгануудые тодорхойлоод, парткомдо баталуулһан байгаабди. Бүхы отделенинүүдтэ, үбһэшэдэй отогуудта уряа лозунг, социалис мүрысөөнэй, ажалай түлбэриин гурим олоной һонорто хадагдаа. Отделенинүүдтэ 10 хоногой, звенонуудта 5 хоногой хүдэлмэриин дүнгөөр мүрысөөн согсологдожо байха юм. Түрүү һуури эзэлһэн отделени, звено бүхэндэ дамжуулгын Улаан туг, вымпел, шан үгтэхэ. Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ эрхимээр хүдэлһэн тракторист, машинист болон жолоошодто вымпел, 10 түхэриг шан барюулагдаха болоно. Гадна үбһэшэдэй хэһэн ажалайнь хэмжээгээр бүхы хэһэн юумэнэйнь шанарые хараада абалсан, салин үгтэхэ зэргэтэй. Хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалые ямар саг соо хэгдэһэн хэмжээнэйнь зэргээр разрядна гуримаар тодорхойлон тооложо гаргадаг юм. Сабшаха, тармахада бэрхэтэй буртаг, болдирүү, шугы бургааһатай газарһаа хуряагдаһан үбһэнэй центнер бүхэнэй түлөө 1 түхэриг 0,5 мүнгэ, харин сэбэр сабшалан дээрэһээ абтаһан центнер үбһэнэй түлөө 89 мүнгэ түлэдэг байхаар тогтоонхойбди. Хуряалгада хабаадалсаһан хүдэлмэришэн бүхэндэ тэрэнэй бэлдэһэн үбһэнэй 5 процентые үгэхэ, бүтээсэтэйгөөр хүдэлжэ, һайн шанартай тэжээл бэлэдхэһэн үбһэшэдтэ 15 процент нэмэлтэ түлбэри түлэгдэхэ юм.

Эдэ бүгэдэмнай хүдэлмэришэдэй үүсхэл оролдолгые дээшэлүүлгэдэ нилээдгүй ехэ нүлөө үзүүлнэ, бүтээсэ түйлахын түлөө үбһэшэд урма зоригжолтойгоор мүрысэнэ. Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ мүрысөө эмхидхэхэ, үбһэшэдэй байра байдалда саг үргэлжын анхарал хандуулжа байха тухай даабари рабочкомой гэшүүдтэ үгтэнхэй. Тэдэнэр өөһэдынгөө хүдэлжэ байһан участогууд дээрэ тэндэхи партийна организацитай хамта ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулна. Гадна рабочкомой гэшүүд Е. И. Лоскутников, Хамнигадайн 1-дэхи отделениин местькомой түрүүлэгшэ Д. О. Дамбаев һү һаалинн фермын, рабочкомой гэшүүн түбэй бухгалтериин хүдэлмэрилэгшэ К. Н. Дроздова 2-дохи отделениин үбһэшэдэй звенонуудта туһалхаар эльгээгдээ. Эдэнэр үбһэ хуряалга дээрэ шударгы һайнаар хүдэлхэһөө гадна, парткомой үмэнэһөө отделени бүхэндэ эльгээгдэһэн политэмхидхэгшэдэй хүтэлбэри доро ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха даабари дүүргэнэ.

Августын 1-дэ түрүүшын 10 хоногой хүдэлмэриин дүн согсолбобди. Энэ болзорто сабшагдаһан 266 гектар талмайн 181 гектарһаа 2946 центнер үбһэ һайн шанартайгаар хуряаһан Бага-Хүдэриин отделени (эрхилэгшэнь П. И. Протасов) совхоз дотороо эрхимлэбэ. Баян-булагайхидтай мүрысэжэ байһан Дунгыя отделени хоёрдохи, алтайнхидтай мүрысэгшэ Хүдэри-Сомоной отделени гурбадахи һууринуудые эзэлээ. Түрүү отделенинүүд 10 хоногто үбһэ хуряаха түсэбөө 30—35 процент дүүргэжэ, августын 15—20 болотор сүм бэелүүлжэ шадаха байһанаа харуулаа.

Мүн түрүү звенонуудшье тодоруулагдаба. 1-дэхи отделениин Д. Ч. Цагадаевай, Е. М. Зимиревагай даадаг звенонууд эрхимлэжэ ябана. Хамнигадай нютагай Мухар гэжэ участок дээрэ хүдэлжэ байһан Зимиревагай звено 20 гектар талмайһаа 600 центнер үбһэ сомоһон байна. Мүн 2-дохи отделенидэ Р. О. Чагдуровай, 3-дахи отделенидэ М. К. Куриқаловай, 4-дэхи отделенидэ Б. Красиковай звенонууд үндэр бүтээсэтэ ажалаараа суурхана.

Социалис мүрысөөнэй гуримаар бүхы түрүү отделени, звенонуудта дамжуулгын Улаан тугууд, шангууд олгогдожо, парткомой, профсоюзай рабочкомой түлөөлэгшэд түрүү зэргэдэ жагсааша үбһэшэдтэ ошожо барюулаа. Мүрысөөнэй дүн тухай бүхы звенонууд дээгүүр соносхогдоһон, тэжээл бэлэдхэлгые богони болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ тухай хөөрэлдөөн, суглаанууд үнгэргэгдэһэн байна.

Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ мүрысөө эмхидхэхэһээ гадна, совхозой рабочком үбһэшэдые культурно-ажаһуудалай талаар хангаха хэрэгые һайжаруулхын тулада саг үргэлжэ анхаралаа табина. Үбһэшэдэй үдэрэйнгөө ажал дүүргэһэн хойно клубуудта кино харуулагдана, магазинууд шэнээр тогтоогдоһон саг дотор нээгдэнэ. Үбһэшэдые медицинын талаар хангалга шэнэ гуримаар бэелүүлэгдэнэ. Хээрын отогуудта үдэртөө 3 дахин халуун эдеэн бэлдэгдэнэ. Звено бүхэндэ агитатор томилогдонхой. Тэдэнэр сайлалгын үедэ үбһэшэдтэ газетын шэнэ һонинуудые, аймаг болон республика дотороо Сэлэнгын тельманэйхидэй жэшээгээр мүрысөөндэ оролсоһон үбһэшэдэй ажал хэрэг тухай мэдээсэлнүүдые хэлэжэ үгэнэ, «Ажалай алдар солын хуудаһануудые» гаргана. Жэшээнь, Алтайн отделенидэ агитаторнууд Г. Б. Занданов, С. Баторова, Ж. Гунчитов гэгшэд партийна ниитынгээ уялгые һайнаар дүүргэнэ.

Үбһэ хуряалгын болзорой хоёрдохи арбан хоногто ажал хүдэлмэри улам эршэтэйгээр ябуулагдажа эхилээ. Совхоздо эмхидхэгдэһэн үбһэ хуряалгын звенонууд бултадаа социалис мүрысөөндэ оролсожо, үдэр бүри ажалай үндэр бүтээсэ түйлахын түлөө тэмсэнэ, гээгдээшэд түрүүлээшэдэй зэргэдэ жагсахые оролдоно. Энээниие түйлаха зорилгоор хоорондоо мүры сэгшэ звенонуудай 5 үдэр бүриин дүнгүүд, алинайнь түрүүлжэ, хэнэйнь гээгдэжэ ябаһан тухай сасуулал харуулһан хуудаһан үбһэшэдэй отог бүхэндэ ябуулагдажа байха юм. Тиихэдээ гансашье ажалай бүтээсэ бэшэ, мүн һурилагдаһан үбһэнэй шанар заатагүй хараада абтана. Түрүүшын арбан хоног дотор абтаһан үбһэн илангаяа хангал һайхан занд[а]даа. Энээниие тусхай ш[инжэ]лэн тодорхойлһон байнабди.

Олонхи звенонууд һого[он] ногоо үлөөнгүй сабшана, Гээлтэ хоролтогүйгөөр ху[ряана]. ...ашаар гектар бүриһөө ни... үбһэн абтана. Жэшээнь, ... отделенидэ дунда зэргээр 27,6 центнер, Алтайн о[тделенидэ] 22,1 центнер үбһэн ху[ряагдаһан] байна. Түрүүшын үедэ ... муу ургасатай, шугы бур[гааһатай] газарнууд сабшагдаа. Ти[ин о]тогуудһаа эды шэнэзэн үб[һэ аб]тажа байхада. саашадаа ... шалангһаа үшөө ехэ үр[гаса ху]ряахамнай лабтай. Тии[гээд] совхоз гектар бүриһөө ду[ндаа]гаар 21 центнер үбһэ хур[яа]гаяа дүүргэхэ аргатай бо[лоо]шэ.

Ниитын адууһа малд[а] хүрэхэ үбһэ хуряаха зор[илгые] ...жалтатайгаар шиидхэхэ[дэ] манай рабочком бүхы аж[ал]гаяа шэглүүлнэ. Бүгэдэ[ын] үүсхэл оролдолгын ашаар ... хы урдаа табиһан зорил[гые бэе]лүүлхэ байна. Тиимэһээ ... дирекци ба парткомто[й хамта] профсоюзай рабочком ... талаһаа хүдэлмэришэд[ай] ... нүлөө ехэтэй хүдэлмэри ... үйлэдбэриин ехэ хэрэг үб... бүхэнэй хаба шадалые ... элсүүлхэ арга хүсэн бол[о] ...циалис мүрысөө гээшые ... дэлгэрүүлхэ харюусалгат[ай] зүбөөр бэелүүлхые орол[доно].

Г. РА[...]
Хяагтын аймагай Х[үдэриин] совхозой проф[союзай] рабочкомой түрү[үлэгшэ].

ТЭЦ-эй барилгын управлениин нүхэр Дечун-гу гэгшын хүтэлбэрилдэг комплексно бригада социалис мүрысөөндэ ходол түрүүлэн ябадаг, II кварталайнгаа дүнгүүдээр дамжуулгын Улаан вымпелдэ хүртэнхэй. Энэ бригадын шулуушан Виктор Иванович Полушин һайндэрэй урда тээ халаан бүриингөө даабари 130—140 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Полушин ажалдаа.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

2. ХАЯАГАЙ ҺААЛИШАДА[Й] ХАБАТАЙ АЖАЛ

ҮЙЛСЭЕЭ урагша хойшонь унжылгаһан энэ тосхон Хаяа гэжэ дэмы нэрлэгдээгүй ха. Тосхон үнэхөөрөө хадын хаяада һууринжанхай. Энэмнай Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой 4-дэхи отделениин гоё бууса болоно.

Эндэхи газар дайда, байгаали адууһа мал барихада угаа таатай. Тосхоной хойто захаар харагдааша малай үбэлэй, зунай байрануудай хажууһаа тойрон шэртэхэдэ, зүүн хойгуурнь хабсагайта хаданууд ункжын ошоно. Наагуурнь бүтүү бүглүү бургааһа модон. Тэрээн соогуур хурдан урасхалта Хёлго мүрэн хотирон, бэтирэн урдана. Хёлгоһоо наашаа нугэ бэлшээри ногоорон хабтайна. Тэндэ хонид, үнеэд, бүрүү, хашарагууд холуур таран бэлшэнэ.

Мүнөө малай байрын хажууда хоо жэн, хүн зоншье харагданагүй, харин тадаһануудаар хатаатдаһан амһартанууд сайбайна.

Үдэрынь шангаар шараһан наран һуларһаар орохо тээшээ тонгойжо, үдэшын 7 саг болобо. Энэ үедэ Хёлго мүрэн тээһээ һүрэг үхэр мал хушууран гаража, яаралгүйгөөр тосхондо дүтэлжэ эхилбэ. Мори унаһан хүн хойноһоонь туужа ябана.

Үнеэдэй дүтэлхэ бүри тосхоной үйлсэдэ абяатай, шууятай болошоно. Тугал, үнеэдэй мөөрэлдөөн, амһартануудай хабирсалдаан, һаалишадай хөөрэлдөөн номгон байдалые эбдэнэ.

Иигэжэ Хаяагай һү һаалиин гүүртэдэ үдэшын һаалга эхилбэ. Үнеэд үдэшэ, үглөөниинь байрынгаа хажуудахи зүлгэ ногоон дээрэ һаагдана. Харин үдэрынь 12 сагта Хёлго мүрэнэй эрьедэхи үзэсхэлэн һайхан газарта һаагдадаг юм.

Мал адуулагша Гарба Санжиев моринһоо буужа, маниие мэндэшэлбэ. Энэ нүхэр Бабасан Цыдыпов Лхамсүрэн Цыдыпова хоёртой үнеэдые адуулна.

Зунай урин дулаахан үедэ хээрын гунга ногоондо үнеэдые һайнаар бэлшээжэ шадабал, энэ үе соо малай тэнхээ тамир һайжаржа, ашаг шэмэнь ехэ болохонь элитэ. Энээниие бэелүүлхэ хэрэгтэ мал адуулагшадай үүргэ угаа ехэ.

ХАЯАГАЙ гүүртын зуһалангай хажуудахи 120 гектар бэлшээри бүлүүр станцяар уһалагдаһан юм. Мүн зундаа хура бороотой байжа, зүлгэ ногоон һайнаар ургаа. Тиимэһээ үнеэдээ түхэреэн сүүдхэ соо бэлшээхэ шухала болоо бэлэй.

— Үдэртөө бэлшэһэн үнеэдээ үдэшын 9 час хахадһаа үглөөнэй 5 саг болотор адуулнабди. Иигэжэ түхэреэн сүүдхэдэ хооллоһон үнеэд хараа байса ехээр һү үгэнэ,—гэжэ нүхэр Санжиев хөөрэбэ.

Мал адуулагшадтай хөөрэлдэхэ үедэмнай һү һаалга түлэг дундаа ябажа байба. Һаалишад үнеэдэйнгээ хүхэ дэлэн угаажа аршаад, ябаган һандали дээрэ һуужа, һаажа эхилнэ. Уданьшегүй дүүрэн хүнэгүүдые бариһан эхэнэрнүүд һү тушааха газар тээшээ һубарилдана.

Эндэ хэмжүүртэй амһартын хажууда һууһан тоо бүридхэгшэ Эржэма Жамбалова тушааһан һүнэйнь хэмжээе данса дээрээ тэмдэглэн абана.

Энэ үдэрэй дүн урда үдэрнүүдтэ адли мүн һайн байба. Нёдондонойхидо орходоо Хаяагай гүүртын һаалишад һураггүй ехэ һү һаана.

Үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ энэ фермын үхэр мал үбһэ тэжээлээр дутамаг байгаашье һаа, бүхы малшадай хүсэ шадалаа гамнангүй, оролдосотой һайнаар ажаллаһанай ашаар мүнөө жэлэй 7 һарын туршада ехэхэн амжалта түйлагдаа.

Зун-намарай 4 һарын туршада үнеэн бүриһөө 1000 килограмм һү һаахын түлөө Улаан-Үдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой, Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой һаалишадай үүсхэһэн социалис мүрысөөндэ Хаяагай гүүртынхид оролсожо, энэ үедэ 1045 килограмм һү һааха уялга абаһан юм.

Энэ уялгаяа һаалишад амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Хаяагай фермын һаалишад долоон һарын туршада үнеэн бүриһөө 1552 килограмм һү һаажа, түсэбөө 128 процент дүүргэбэ.

— Дүршэл шадабари ехэтэй һаалишан Нимацу Шагжиева энэ үедэ үнеэн бүриһөө 1707 килограмм һү һаажа эрхимлээ. Тэрэнэй удаа Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан Цыпилма Шодоева гараба. Хорёод жэл һаалишанаар хүдэлжэ ябаһан энэ эхэнэр үнеэн бүриһөө 1650 литр һү һаагаа. Удаань һаалишад Дашанима Номинова, Елизавета Цыдыпова болон бусад ябана,—гэжэ фермые даагша Содном Доржиевич Ленхоев хөөрэнэ.

Колхозой һаалишад, мал адуулагшадай дунда социалис мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдэнхэй, ойлгуулামжын хүдэлмэри муу бэшээр табигданхай. Хэнтэй мүрысэжэ байһанаа, хэнэй түрүүлжэ ябаһыень малшад мэдэжэ байдаг.

КОЛХОЗОЙ партком малшадай дунда соёл сурталай хүдэлмэри нүлөө ехэтэйгээр ябуулхые оролдоно. Тэндэ малшад тушаа үнэн зүрхэнэй анхарал оролдолго гаргагдадаг. Тиихэдэнь малшад урма зоригтойгоор, удха түгэлдэрөөр ажаллана.

Тиимэһээ һуудал байдалайнь хэмжээн дээшэлээ. Үни удаан хүдэлһэн һаалишадта салин хүлһэн ехэ үгтэнэ. Зарим һаалишад һарадаа 200 түхэриг хүрэтэр салин абана.

Нэгэдэхи зэргын үнинэй һаалишан Цыпилма Шодоева салин дээрээ 20 процент нэмэжэ абадаг болонхой. Мүн һаалишад Номинова, Цыдыпова гэгшэд салиндаа 15 процент нэмэлтэ абана.

— Зунай дүрбэн һарада һү ехээр һаагшадые урмашуулхын тула колхозой правлени, партком мүрысөөнэй шэнэ гурим баталжа абаһан юм,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Нимажаб Будатарович Юмсунов манда хөөрөө. —Тэрэнэй ёһоор мүрысөөнэй дүн һара бүри гаргагдана.

Зүгөөр мүрысөөнэй дүн гаргахадаа хэды шэнээн һү һааһыень, нёдондонойхиһоо хэр дээшэлһэниень харахынгаа хажуугаар адууһа малаа үхэл гарзада оруулангүй, һааһан һүнэйнгөө хэды хубиень гүрэндэ тушааһыень, һүнэйнь шанар, тоолигынь, фермынь ариг сэбэр байһаниинь сэгнэгдэжэ, анхаралда абтаха юм. Бүхыдөө зунай һарада һү ехээр һааха мүрысөөндэ шалгарагшадые урмашуулха шанда 600 түхэриг үгтэхөөр тогтоогдоо һэн.

Һаяхан июль һарын ду[н гара]ба. Июнь һарада түрүүлһэ[н] һү һаалиин фермэдэ колх[озой прав]лениин дамжуулгын Улаан ... һарын дүнгөөр үлөөгдэбэ... һуурида 3-дахи һү һаал[иин] коллектив гараа.

Һаалишадай дундаһаа ... да үнеэн бүриһөө 300 кил[ограмм һү] һааһан Дашанима Номин[ова] ...хи шанда хүртөө. 5-дахи һ[ү] фермын һаалишан Анна ... 3-дахи фермын һаалиш[ан] Шиханова хоёрдохи, гурб[адахи шан]гуудые абаа.

«Дружба» колхоз 78... Эдэнь һү һаалиин дүрбэн ... ложо хубаарилагданхай.

Малайнгаа ашаг шэмэ ... хэ зорилгоор бэлшээри һа... хэмжээн нэн түрүүн абта... Үһа голой захаархи 220 ... шээри бүлүүр станцяар ... Бэлшээриин ногооной хаг... үнеэдтэ эдюулхын тула ... нэй дэргэдэ горох обёос хо... со таригдаа. Бүхыдөө ни... 138 гектарта хэгдээ. Гад[на] ...тар саахарай свёкло, 32 г... 16 гектар «куузика» ... байна.

Мүн зундаа 15000 цен[тнер] ... хуряагдахаар, нилээд ехэ ... рагдахаар хараалагдана.

Малшад, таряашадай х... аша үрэ харагдажа бай... һарын туршада колхоз ... үнеэн бүриһөө 1021 кил[ограмм] һааба. Энэ үе соо хам[та] ...центнер һүн һаагдажа, ... процент дүүргэгдээ.

Иигэжэ «Дружба» кол[хозой һаа]лишад, мал адуулагшад ... шээри хүсэд дүүрэнээр ... жэлэй түсэб үлүүлэн дүү[ргэхэ]... ла социалис мүрысөөндэ ...жалта түйлажа байна.

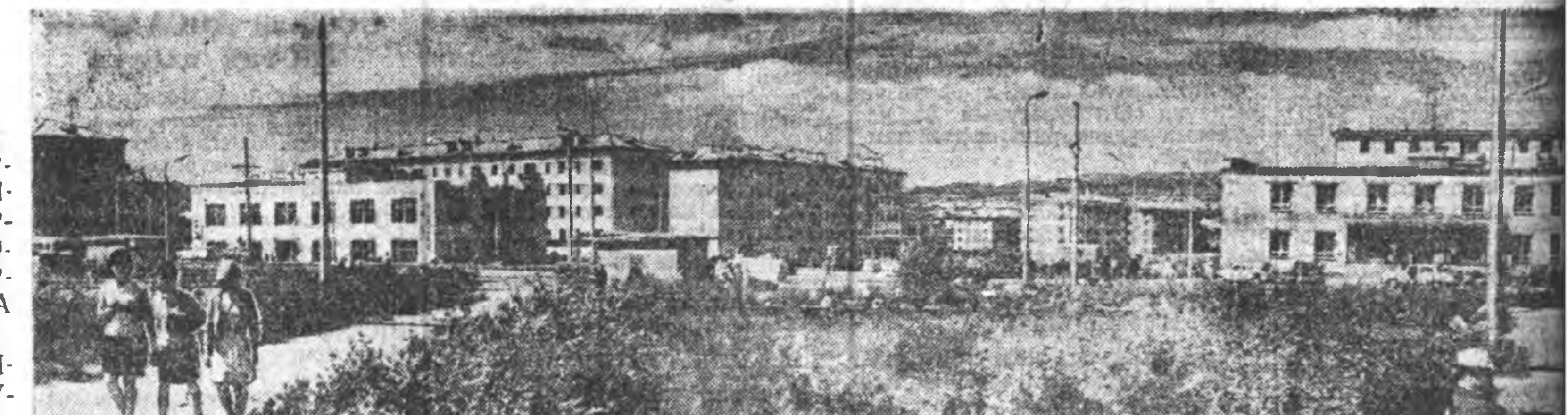
А. Б[...]

(Түгэсхэл. Эхиниинь августын 8-най номерто).

О

УЛААН-ҮДЭ ХОТО ҮДЭРҺӨӨ ҮДЭРТЭ УРГАН ҺАЛБАРНА. ШЭНЭ ШЭНЭ ГЭРНҮҮД ЕРБЫЛДЭН БОДОНО. ИЛАНГАЯА ҮДЫН УРДА БЭЕДЭ ШЭНЭ БАРИЛГА ЕХЭЭР ХЭГДЭНЭ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. ТЕРЕШКОВАГАЙ НЭРЭМЖЭТЭ ГУДАМЖАДА.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

[illegible]

...ЛОНДОН. (ТАСС). Советскэ худалдаа наймаанай-промышленнэ хоёр... выставкэ Лондондо нээтдэ. ...Лондоной олонхи газетэнүүд ...алаа хандуулна. Выставкэ хоёр ...й хоорондохи худалдаа наймаа ...алань хүгжөөлгэдэ туһалха гэжэ газетэнүүд нэгэн һаналтайгаар...

...онниитын баалалтаар

...РАКАС. (ТАСС). Политическэ ...аар хаалтала һууһан 67 Венесуэлын түрүү үзэл бодолто ...итын баалалтаар сүлөөлэгдөө. ...ргуа арал дээрэхи түрмэ... ...алтада һууһан, энэ аймшагтай ...й түрмэ сооxи тэсэхын арга... ...рхэ байдалда эсэргүү буруу... ...гын тэмдэг болгон һаяхан өөһэ... ...нухэдтэй хамта үлэсхэлэн ...л соносхоһон хэдэн хүн сү... ...лэгшэдэй дунда бии. Тусхайлбал Венесуэлын профсоюзна удари... Кармело Лаборит сүлөөлэгдөө. ...оор «гүрэнэй аюулгүй байда... ...лаpуулһан ябуулганууд» гэ... ...хээ гэжэ гэмнэглэһэн олон ...коммунистнууд. бусад патрио... ...түрмэдэ үшөөл һуужа байһаар. ...литическэ шалтагаанаар хаал... ...һуугшадые бултыень сүлөөлхэ ...эрилтэнүүд бүхы орон дотор ...бүри шангаар дуулдана.

...луургшадые гар ...абаряар табина

...ССЕЛЬ. (ТАСС). Конгодо ...аса) үймөө хэһэн сагаан ша... ...хулһэншадай толгойлогшо Ж. ..., баһа нэгэ хулһэншэн Р. ...а гэгшэдые гар даабаряар та... ...ухай тогтоол Бельгиин мүрдэл... ...алата августын 7-до баталан ...Тэдэнэр хоюулан Бельгидэ ...үгтэһэн байха юм. Зүгөөр ...р Африкада шуһата «ябуулга» ...нгээ түлөө бэшэ, харин Кон... 1967 оной май һарада Бельгиин ...тан Морис Кентен гэгшые ала... ...түлөө гэмнэгдэнэ. Конгын ...аса) хуулита правительства... ...ргүү үймөө хэхэ һанаашалга ...ай, тэрэнэй алууршадай һа... ...жа байһые Кентен элиршэлхэ ...й байгаа гэһэн хэбэртэйгээр ...татагшад тоолодог байгаа бшуу. ...ар» газетын мэдээсэһэнэй ..., хэдэ һарын турша соо үргэл... ...байһан мүрдэлгын дүүрэтэр ...ба Родригые гар даабаряар ...гэжэ шиидэһэн байна.

ХИЛЫН СААНАҺАА

РАДИО ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН

ПАТРИОДУУД ДОБТОЛНО

ХАНОЙ. (ТАСС). Каоланние — Кьенфон провинциин түбэй городые, Тханьбиньдахи Тханьвиненэй сэрэтэй секторые Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд августын 3-най һүни добтолоо. Каоланьда добтолхо үедөө Урда Вьетнамай патриодууд туһамаршадай армиин штаб-квартирые дайлаа, дайсанай хэдэн зэбсэгтэ постнуудые тэһэлээ. Освобождение агентствын дамжуулгада үндэһэлэн ВИА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, добтолгын үедэ дайсанай 150 гаран солдат хүлһөө буулгагдаа.

Бенлука райондо Сайгонһоо баруун урагшаа 15 милиин газарта дүрбэдэхи түмэр зам дээрэхи хүүргые арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд августын 6-най һүни тэһэлээ. Сайгоной ба Меконг мүрэнэй адагай хоорондохи түмэр замай харилсаан таһалдаһан байна.

Бейхан үймөөшэдһөө сэбэрлэгдэбэ

АДЕН. (ТАСС). Бейхан ба Накбадахи (ороной дүрбэдэхи губернаторство) үймөөшэдэй зэбсэгтэ бүлэгые Урда Йеменэй Арадай Республикын правительственна сэрэгүүд августын 7-до һамна бута сохёо гээд Аденай радио августын 8-да мэдээсээ. Йеменэй Арабуудай Республикада эсэргүү тэмсэл хэһэн монархистнуудай хүлһэншэд һамна зада сохюулһан үймөөшэдэй дунда бии. Радиогой дамжуулгаһаа хаража үзэхэдэ, Бейхан үймөөшэдһөө хүсэдөөр сэбэрлэгдээ.

Президентын түрүүшын кандидат

МАЙАМИ. (ТАСС). Энэ оной һунгалтада США-гай республиканска партиһаа президентын кандидадаар Ричард Никсон дэбжүүлэгдээ.

Дуугаа үгэлгын түрүүшын турта Никсон илажа гараа. Тэрэнэй түлөө 692 дуун үгтэһэн байха юм. Рокфеллерэй түлөө 287 дуун, Рейганай түлөө 182 дуун үгтэһэн байна.

РИО-де-ЖАНЕЙРЫН ҮЙЛСЭНҮҮДЭЭР ТАНКНУУД ГҮЙЛДЭНЭ

РИО-де-ЖАНЕЙРЭ. (ТАСС). Танкнуудай абяан ба наяраан городой зониие һэрюулээ. Полициин частьнууд, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй оньһожоруулагдаһан отрядууд үүр сайжа байхада городто ороо. Тэдэнэр городой стратегическэ пунктнуудые эзэлээ, правительственна байшангуудые хүреэлээ. Сэрэгэй министерствын ба түмэр замай вокзалай байдаг центр илангаяа шангаар хамгаалагдана.

Энгэй хүнэй хубсаһа үмдэһэн агентнүүд городой шухала шухала газарнуудаар гараһан хүнүүдэй үнэмшэлгэнүүдые шалгана. Һэжэглэгдэһэн хүнүүдыень арестовална. Августын 6-най үдэр 650 хүн баригдаа гээд информационно агентствэнүүд мэдээсэнэ.

Рио-де-Жанейрэдэ, Бразилиин томо городуудта хэдэ һарын турша соо доһолгоо үүдхэһэн студентнүүдэй шэнэ тэмсэлэй город соо боложо магад байһые һаатуулха зорилгоор эдэ хэмжээнүүд абтаа. Арми ба полициин хабаадалгатайгаар шанга хашалта хэһээлтэнүүдэй хэгдэһэнһээ уламжалан, хүсэд бэшэ мэдээнэй ёһоор, 13 хүн алуулаа, хэдэн арбаад хүн шархатаа, олон зуун хүн арестовалагдаа.

Тиигэбэшье студентнүүд Авениде Рио Бранкодо демонстраци эмхидхээ. Полици хүсэтэ шангаар уһа сасажа, тэдэниие тараагаа, хүнүүдые арестовалаа.

1964 оной сэрэгэй урбалтын һүүлээр хоригдоһон Бразилиин студентнүүдэй национальна союз (НСС) студентнүүдэй тэмсэлые хүтэлбэрилнэ. Тэрэнэй түлөөлэгшэдэй нэгэтэ бэшэ мэдүүлһэнэй ёһоор, гэгээрэлэй гурим һайжаруулхые, һуралсалай түлөө түлөөһэ болюулхые, национальна культурын хүгжэлтэдэ США-гай хамааралсалгые болюулхые залуушуул хүсэнэ.

Хаа хаанагүй буруушаалганууд хэгдэнэ

ТОКИО. ТАСС-ай корреспондент Г. Гавриленко иигэжэ дамжуулна:

«США, Окинавые бусаагты!», «Янкануд гэртээ тонилогты!», «Атомна лодконуудаа абаад арилагты!»—гэһэн эрилтэнүүд Наха (Окинавын түб) порт ба городто августын 7-до хэгдэһэн байна.

Атомна ба водородно зэбсэг хорихын түлөө бүхэяпоной соведэй түлөөлэгшэд, тэрэшэлэн бусад демократическа организацинуудай түлөөлэгшэд Токиодо Американ посольстводо орожо, США-гай уһан доогуур ябадаг атомна онгосонуудые Окинаваһаа дары гарган абаашаха тухай эрилтэ хээ.

Американ уһан доогуур ябадаг атомна онгосонуудай оролгоһоо уламжалан Японой Иокосука, Сосэбо, Наха портнуудта далайн уһые радиоактивна зүйлнүүдээр бузарлана гээд США-гай посольстводо дамжуулан үгтэһэн буруушаалгын мэдүүлгэнүүд соо хэлэгдэнэ.

ХҮСЭРХЭЛГЭ ОЛООР ХЭГДЭНЭ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Коммунис партиин байшан соо августын 6-да болоһон тэһэрэлгэ энэ жэлдэ Нью-Йоркдо болоһон иимэрхүү түхэлэй 22-дохи тэһэрэлгэ болоно гээд США-гай Коммунис партиин орган «Дейли Уорлд» газетэ мэдүүлнэ. Энэнэй урда тээ хоёрхон неделиин үедэ иимэ тэһэрэлгын болоһонһоо уламжалан, Джефферсоной номой магазин ехээр гэмтээ. Тэндэ марксистска литература худалдагдадаг юм.

«Энэ хадаа баруунай үзэл баримталдаг, дай жүрөөдэдэг расис хүсэнүүдэй улам олоор хэжэ ороһон хүсэрхэлгэ болоно» гээд США-гай Компартиин национальна комитедэй гэшүүн Мэтью Холлинен мэдүүлһэн байна. Һунгуулиин урда тээхи кампаниин үедэ эдэ хүсэнүүдтэ бидэнэй эсэргүүсэн тэмсэдэг байһан дээрэһээ тус этэгээдүүд Холбоото Штадуудай Коммунис партида эсэргүүгээр хүсэрхэлгые хэрэглэхэ һэдэлгэ гаргана гээд Холлинен заагаа.

Майамида расова тулалдаан болобо

МАЙАМИ-БИЧ. ТАСС-ай тусхай корреспондентнүүд О. Аничкин, Г. Фримен иигэжэ дамжуулна: республиканска партиин съездын боложо байһан Майами-Бич гэжэ аятай гоё курортһоо хэдэн мильдэ байдаг Майами городой негрнүүдэй һуудаг тусхай газарнуудта (гетто) августын 7-до расова тулалдаан болоо.

Геттонүүдтэ һуудаг негрнүүдтэ эсэргүүгээр зэбсэгтэ полициинхид эльгээгдээ. Хэдэн хүн шархатаа. Арестнууд хэгдээ.

Майамиин негрнүүдэй байдаг тусхай газар—Флоридадахи эгээн томо гетто—Америкын бусад городуудай негрнүүдэй кварталнуудһаа тиимэ ехэ илгаатай бэшэ юм.

Майамиин геттын буруушаалга хэжэ ороһон хүн зонтой үгытэйшүүлэй аяншалгада хабаадагшад, республиканецуудай съездэ өөһэдынгөө эрилтэнүүдые хэхын тулада Майами-Бичтэ ерэһэн негрнүүдэй радикальна организацинуудай түлөөлэгшэд ниилэһэн байна.

Үгытэйшүүлһэе нэхэбэри хэнэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Вашингтон руу һаяхан хэгдэһэн аяншалгын үедэ «Воскрешение городогто» байһан үгытэйшүүлдэ американ засагларxид 71.795 долларой нэхэбэри хээ.

США-дахи үгытэй ядуу, эрхэ сүлөөгүй байдалай һүлдэ тэмдэг болоһон энэ фанерна городок американ ниислэлэй түбтэ зургаан неделиин турша соо оршоһон юм. Эдэ зургаан неделиин турша соо городогто байгшад гүрэнэй эмхи зургаануудта, конгресстэ хэдэн олон дахин ошожо, американ хэдэн олон миллион үгытэйшүүлдэ туһаламжа үзүүлхыень правительствые, хуули гаргагшадые уряалдаг байгаа.

Тэдэнэй нэгэшье эрилтые правительство ба конгресс дүүргээгүй. Конгрессэй заабаряар, правительствын захиралтаар национальна гвардиин частьнууд, ехээр зэбсэглэһэн полициинхид бульдозернуудые хэрэглэн, «Воскрешениие городогые» һандаргаһан, тэндэ һуугшадай нилээд олые түрмэдэ хааһан байна.

Һанаа оруулхын тулада нэгэшье сагаангүй хүнүүдтэ доромжолго хэһэн 71.795 долларой нэхэбэри хэгдэһэн байна бшуу.

Оршон байдал урдынгаа хэмдэ оробо

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). «Голос конголезской революции» гэжэ радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, Браззавильдахи ажабайдал зэһаржа хэмдээ ороо. Дэлгүүрнүүд, магазинууд, кинотеатрнууд дахяад нээгдээ. Үнгэрэгшэ неделиин эсэстэ ниислэлдэ табигдаһан харуул болюулагдаа.

Ороной сагай зуурын правительство Браззавильда түрүүшынгээ заседанида августын 8-да суглараха гээд мүн лэ мэдээсэгдэнэ. Ороной 30 элитэ политическэ ажал ябуулагшадһаа бүридэдэг Революциин национальна соведэй заседани августын 9-дэ болохо. «Партиин ба гүрэнэй ажал ябуулгые түсэблэхэ, залан шэглүүлхэ, хинаха, тааралдуулан ябуулха» гээшэ энэ соведэй зорилгонь болоно.

Клей Шоу сүүдлэгдэхэ болобо

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Президент Кеннедиие алаха зорилготой үгэсөөндэ хабаадаа гэжэ Новоорлеанска окружной прокурор Гаррисоноор гэмнэгдэһэн аралжаа наймаашан Клей Шоугай сүүд сентябриин 10-да болохоор хараалагдаа.

УРДА ВЬЕТНАМ. **Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Арадай Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд Куангчи провинциин хойто талада сэрэгэй ябуулгануудые амжалтатайгаар хэжэ байна.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд атакада.

ВИА—ТАСС-ай фото.

МҮНӨӨДЭР—ФИЗКУЛЬТУРНИГУУДАЙ БҮХЭСОЮЗНА ҮДЭР

ЭДИР ЗАЛУУГАЙ ЭРШЭ ХҮСЭНЭИ ҺАЙНДЭР

Августын 10 физкультурнигуудай бүхэсоюзна үдэр—эдир залуу наһанай, эршэ хүсэнэй, элүүр энхын, совет физкультурын хүдэлөөнэй туйлалтые харуулгын бүгэдэ арадай һайндэр.

Мүнөө жэл физкультурнигуудай бүхэсоюзна һайндэр 1966—1970 онуудта арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбтэ даабариие болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө орон дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй эршэ шангадхалгын, совет гүрэнэй үндэһэ һуури табигша, бүхэдэлхэйн пролетаринарай агууехэ вождь Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй һайндэртэ бэлэдхэлгын политическэ болон ажалай дэбжэлтын оршон байдалтай тохёолдобо.

1968 ондо совет физкультурын хүдэлөөнэй 50 жэл гүйсэһэн байна. Тэрэшэлэн ороноймнай залуушуул өөрынгөө түрүү отряд—алдарта Ленинскэ комсомолой табин жэлэй ойе ажалдаа, мүн спортдо ехэ амжалта туйлалгаар угтахые бэлэдхэнэ.

Олимпиин нааданда Эхэ оронойнгоо спортивна нэрэ хүндые хамгаалха айхабтар ехэ, тон бэрхэшээлтэй зорилго спортсменүүдэй урда табигдана. Совет спортсменүүд—олимпийцүүд патриотическа үндэр уялгаяа дүүргэн, Мехикэдэ болохо Олимпиин наадanда совет спортын тугые дээрэ үргэн гараха зэргэтэй.

Олимпиин туйлалта хадаа хэдэ миллион совет физкультурнигуудай заншалда орожо, тэрээндэ бэлэдхэлые хэрэглэн, совет спортсменүүдэй физкультурна хүдэлөөндэ олониитые үргэнөөр хабаадуулха, тэдэнэрэй спортивна шадабариие саашадань хүгжөөхые ороноймнай спортивна олониитэ эрмэлзэнэ. Энэ эрмэлзэлгэнь «Олимпиин жэл хадаа гансахан олимпиинхидэй бэшэ байха» гэһэн совет залуушуулай гайхамшаг үүсхэл дотор харуулагдана.

Энэ лозунг үнэхөөрөө манай орондо үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Совет спортын табин жэл соо хүгжэн ерэһэн зам хадаа айхабтар ехэ түүхэтэй. Спортивна энэ түүхэ байгуулгада спортсменүүднай ганса нэгээрээ бэшэ, хэдэн зуу мянга, миллионоороо хабаадалсана. Тиигэжэ тэдэнэр физкультура ба спорт ёһотой бүгэдэ арадай байха зэргэтэй гэһэн совет физкультурна хүдэлөөе хүгжөөхэ талаар парти, правительствын табиһан зорилгые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлнэ.

Город, хүдөө нютагуудай хэдэ миллион ажалшад, тэдэнэрэй бүлэнэр, элдэб наһатай, мэргэжэлтэй хүнүүд физкультура ба спортын хэшээлдэ хододоо хабаадалсадаг, спортивна барилганууд олоор бодхоогдодог, спортивна мүрысөөн хододоо үнгэргэгдэдэг болоо. Совет спортын туйлаһан амжалтанууд тэрэнэй гэршэ болоно.

Мүнөө үедэ Буряадай АССР-эй спортивна союз ба организацинуудай совет физкультурын 651 коллектив, 280 мянга гаран физкультурнигуудһаа бүридэнэ.

Республикадамнай хүүгэдэй спортивна 15 һургуули бии. Тэдээндэ 6 мянга шахуу багашуул һуралсадаг. Залуушуулай спортивна һургуулида 100 гаран спортсменүүд һурана. Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай багшанарай институдай спортивна факультедтэ 300 гаран хүн һурадаг.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикадамнай спортын материальна баазашье нилээд һайн болгогдоо. Физкультурнигууд, спортсменүүдэй мэдэлдэ 20 стадион, 170 комплексно спортивна талмай, спортивна гимнастикын 160 зал гэхэ мэтэ бии юм.

Республикын физкультурна организацинуудта, һургуулинуудта, дээдэ болон тусхай дунда һургуулинуудта 600 гаран физкультурна хүдэлмэрилэгшэд ажаллана. Энэ жэлдэ физкультура ба спортын талаар дээдэ һургуулитай 40 мэргэжэлтэн хүдэлжэ эхилхэнь.

Республикын улад зоной дунда физкультура, спорт жэлһээ жэлдэ үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэһэнэй, спортын материальна баазын бэхижүүлэгдэһэнэй, мэргэжэлтэй хүдэлмэрилэгшэдые олоор бэлэдхэһэнэй ашаар Буряадаймнай АССР-эй спортивна бүлгэмүүдэй ба организацинуудай совет РСФСР доторoo физкультурна хүдэлөөндэ тусхай һуури эзэлхэ аргатай болоо.

РСФСР-эй, СССР-эй суглуулагдамал командануудта республикымнай олохон спортсменүүд оролсоно. Жэшээлхэдэ, боксёрнууд Валерий Стрельников, Цуй-Ю-Сен Яков, һур харбагшад Даши Эрдынеев, Станислав Гуров, Галина Эрдынеева, барилдаашан Нима Ивахинов, конькишад Людмила Шевчук, Сергей Мажаев, хүнгэн атлетик Владимир Цыренов болон бусад хабаадалсана.

Спортивно-техническэ үрэ дүн туйлалтын хэмжээн нилээд ургаһан байна. Үнгэрһэн жэлдэ элдэб түхэлэй спортоор 20 гаран хүн СССР-эй спортын мастер, 30 шахуу хүн мастерта кандидат, ГТО ба ГЗР-эй тэмдэгтэндэ 30 мянга гаран хүн, нэгэдэхи разрядай 552 спортсмен, 20 мянга гаран элдэб разрядтан бэлэдхэгдэнхэй. Буряадай АССР-эй 20 шахуу республикын рекорд тогтоогоо.

Союзай соведүүд ба һайн дуранай спортивна бүлгэмүүдэй соведүүд Буряадай АССР-эй зунай, үбэлэй спартакиада эмхидхэхэ талаар горитойхон хүдэлмэри хэһэн байна. Тэрэ хүдэлмэринь республикын физкультурын организацинуудай ажал ябуулгые бүри эршэдхэжэ, спортсменүүдэй шадабариие дээшэлүүлхэ ябадалда яһала туһа боложо үгөө.

Гэхэтэй хамта республикадаа физкультура ба спортые хүгжөөлгэдэ байһан дутагдалнуудые тэмдэглэхэ шухала. Союзай соведүүд, һайн дуранай спортивна бүлгэмүүдэй соведүүд спортдо арад зониие олоор хабаадуулха, спортсменүүдэй шадабари дээшэлүүлхэ ябадалда байһан арга боломжонуудаа үшөө дүүрэнээр хэрэглэжэ шадаагүй байһаар.

Спортын зарим түхэлэй амжалтануудаар манай спортсменүүд Россин ба союзна туйлалтануудта холо хүрэжэ шадаагүй. Һайн дуранай спортивна бүлгэмүүдэй соведүүд, мүн республикын спортивна союз санаар хада руу һолжоролгын спорт, уян нугархай уран гоёор һолжоролго болон бусадые хүгжөөлгэдэ анхаралаа багаар хандуулна.

Энэ хадаа союзай совет болон ДСО-гой соведүүдэй эмхидхэлэй хүдэлмэриин һула байһанһаа болоно. Тэрэшэлэн һуралсалай, һорилгын хүдэлмэриие эмхидхэлгын формо, арга метод хүсэд шудалагдаагүй, спортдо олониитые үргэнөөр хабаадуулха, мэргэжэл шадабари ехэтэй спортсменүүдые хүмүүжүүлэн бэлэдхэхэ талаар дутагдалтайбди. Гадна спортивна бүлгэмүүдэй арга боломжонуудаа зүбөөр хэрэглэлгые хүтэлбэрилхэ, тэдэндэ зохихо эрилтэ, хиналта табиха ябадалда дутагдал үшөөл байһаар.

Физкультурнигуудай бүхэсоюзна һайндэрые физкультура ба спортые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1966 оной августын тогтоолые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ уряа доро үнгэргэхэ болонобди. Тиихэдээ бэлиг шадабари ехэтэй залуушуулай дундаһаа бэлигтэй спортсменүүдые бэлэдхэхэ, физкультурын хүдэлөөндэ олониитые саашадань үргэнөөр хабаадуулха арга нүхэсэл бэдэрхэ зэргэтэй бологдоно. Тиигэжэ совет спортын илалтые арьбадхаха зэргэтэйбди.

М. КАЛАГАНСКИЙ,
республикын спортсоведэй түрүүлэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: урилдаагаар СССР-эй спортын мастер, РСФСР-эй чемпион Владимир ЦЫРЕНОВ.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: велосипедээр урилдалгаар СССР-эй спортын мастер Жамбаев.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һур харбагшад.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

ГУРИМШУУЛХААР БОЛОО

Ивалга шадархи тосхонуудай магазинуудай нэгэндэшье акт табингүй гараха аргагүй байгаа. Ороһон лэ магазинда һалан муухай, илангаяа эдеэ хоолой зүйл худалдадаг газарта арит сэбэр сахиха эрилтэ хангалтагүй. Олонхи магазинууд уни удаанай сагаадагдаа, шэрдэгдээгүй, досоогоо уйтан, эд бараануудынь һалан муугаар табигданхай.

Хүнэһэ хүшэ наймаалдаг 15 магазинуудай миил гурбандань түргөөр гутадаг зүйлнүүдые хүргэн хадагалдаг түхеэрэлгэ бии. Холодильнигүй магазинууд зунай халуунда түргөөр гутадаг мяха, колбаса, һү тэхэ мэтэ юумэ худалдаанда абанагүй. Наймаанда гаргахадаашье, гутахаяа забдаһан, шанар муутай зүйлнүүдые наймаалха баатай болоно. Хэрэгтэй түхеэрэлгэгүй магазинууд соо арит сэбэр сахиханьшье бэрхэтэй.

Мяха, һү комиссионно сэнгээр худалдадаг Ивалга тосхондохи ганса магазин анханда холодильниттай аад, тэрэнь мүнөө хүдэлнэгүй. Мүльһэтэй погребтой нэрэтэй аад, тэндэнь адяар, үлгэсэшье байхагүй. Иимэ ушарһаа мяха, загаһа, колбаса, студень мэтын эдеэ хоолой зүйлнүүд тус магазинда хаа-яа асарагдадаг, тиихэдэ ондоо һуурин тосхонуудай магазинуудта эдэ продуктнууд огто худалдагдадаггүй юм.

Магазинууд соо ариг сэбэр сахихын тулада эрид хэмжээ абаха тухай Советскэ райпогой правлениин, Ивалгын сельскэ Соведэй гүйсэдкомой урда оло дахин асуудал табитдаһан аад, мүнөө хүрэтэр тодорхой шиидхэбэри гаргагданагүй.

Магазинай хүдэлмэрилэгшэд бэеэ врачта үзүүлхэ, элүүр энхэ тухайдаа справка абаха ёһотой аад, тэрэнээшье тоодоггүй байна. Жэшээлхэдэ, Каленово тосхоной магазинай наймаалагша бүхэли жэлэй туршада врачай шалгалта гараагүй байха юм.

А. ЮМОЖАПОВ,
Улаан-Үдэ городой санэпидстанциин ахалагша врачай туһалагша.

САГ СООНЬ ХАНГАНА

Элдэб сортын мяха, овощ, хартаабха, һү, мёд, загаһа болон бусад үрэ жэмэсэй консервэнүүдые худалдадаг Улаан-Үдэ хотымнай «Таежный» магазинай эбтэй этэй коллективэйхид жэл бүри түсэб даабаряа үлүүлэн дүүргэдэг заншалтай. Эндэхил үргэн ниитэ ажалшадтаа эд бараа худалдаха июль һарынгаа түсэбые 18 мянган түхэригөөр үлүүлжэ, түрүү һуури эзэлһэн байна. Магазиниие даагша нүхэр Хундыева тэрэнэй орлогшо нүхэр Боксе; хоёрой габьяа эндэ яһала бии. Юуб гэхэдэ, эдэнэрнай эд бараанай хэзээ ерэхые хүлеэжэ байдаггүй, харин үглөө бүри эртүүр худалдаа наймаанайнгаа бааза ошожо, хэрэгтэйгээ шэлэн абаад эльгээдэг юм. Иигэжэ худалдан абагшадайнгаа эрилтэнүүдые дүүрэн хангахын түлөө оролдодог байна.

Д. КОЛМАКОВ.

ПУТЁВКООР ШАГНАГДАА

Һүүлэй жэлнүүдтэ Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой малай гүүртэ, отаранuудаар залуу хүбүүд, басагад нилээдгүй олооро хүдэлдэг болонхой. Эдэнэр үнинэй хүдэлжэ дүй дүршэлтэй болоһон малшадһаа, зооветеринарна мэргэжэлтэдһээ зүбшэл заабари абажа, ажалдаа нэбтэрүүлдэг юм. Тиимэһээ үдэр бүри үсэд нэтэрүүгээр хүдэлжэ ажалдаа эрхим амжалта түйладаг залуу хүбүүд, басагад эндэ яһала олон. Тэдэнэй нэгэн Десятниковай һаалиин гүүртын түрүү һаалишан, комсомол басаган Мария Чистякова жэл бүри һү һааха, тушааха түсэб даабаряа, абаһан социалис уялгаяа саг болзорһоонь уридшалан дүүргэдэг болонхой. Түйлаһан энэ амжалтануудынь үндэрөөр сэгнэгдэжэ, М. Чистякова аймагай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэһэн юм. Һаяшаг энэ нүхэрнай эрхим амжалта түйлажа шалгарһандаа ВЛКСМ-эй райкомой зүгһөө уласхоорондын «Спутник» лагерьта амарха путёвкоор шагнагдаа. Мүнөө Мария аяар холын үзэсхэлэн гоё Хара далайн эрьедэ амаржа байнхай.

В. ДОРЖИЕВ.

Александра ЗАБЕЛИНА — СССР-эй ЧЕМПИОН

ТАЛЛИН, августын 6. (ТАСС). Москвагай «Динамо» бүлгэмэй спортын габьяата мастер Александра Забелина рапиристнүүдэй дундаһаа алтан медальда хүртэжэ, СССР-эй чемпионой нэрэ зэргэтэй болобо.

ФУТБОЛ

ЭДИР АЙЛШАДАЙ АМЖАЛТА

Футболоор эдиршүүлэй бүхэроссин мүрысөөн боложо байна. Тэрэ хадаа ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагданхай.

Мүрысэдэг командануудта 1951 оной сентябриин нэгэнһээ хойшо түрэһэн эдиршүүд оруулагданхай. Тэдэнэр «А», «Б» классуудай командануудай дэргэдэхи бэлэдхэлэй бүлгэмүүдтэ түсхай һорилго гараһан байхаһаа гадна, заримаанинь футболоор үхибүүдэй спортивна һургуулида һуралсажа байдаг юм.

Энэ мүрысөөнүүд Россин Федерациин хорин зонодо үнгэргэгдэнэ. «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг «Сэлэнгэ» командын дэргэдэ бэлэдхэлэй һорилго гараһан буряадай эдир футболистнууд арбан юһэдэхи зонодо орожо. Эрхүүгэй «Аэрофлот», Шэтын СКА, Ангарскын «Старт», Братскын «Пурсей», Усолье-Сибирскын «Сибирь» болон футболоор Шэтэ хотын үхибүүдэй спортивна һургуулиинхидтай наадана..

Мүрысөөнүүд хоёр дүхэригтэ үнгэргэгдэжэ, командануудай уулзалганууд айлшадайшье, өөһэдыньшье талмайнууд дээрэ болоно.

Мүнөө үедэ манай республикын эдир футболистнууд гурбан уулзалга хээд байна. Тиихэдээ Шэтынхидые 1:0 тоотойгоор шүүһэн, «Б» класста наададаг Ангарскын «Старт» командын эдир футболистнуудтай 1:1 тоотойгоор тэнсэһэн юм.

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр манай эдиршүүл Эрхүү хотын «Аэрофлодой» эдир түлөөлэгшэдтэй өөһэдынгөө талмай дээрэ уулзаа.

Ехэ үһатай аадарай удаа манай республикын түбэй стадионой хүрьһэн залуу футболистнуудай уулзалгада тиимэшье таатай бэшэ байгаа. Гэбэшье, хоёр талын эдир спортсменүүд ехэ түргэн янзын наада эхилээ. Тиихэдээ али алинайньшье талаһаа мэргэжэнги футболистнуудай байһан ушар уулзалгые һонирхолтой болгоһон байна. Наадanай нэгэдэхи хахадта талмайн баруун заха руу үгтэһэн углуугай бүмбэгэ тодожо абаһан «Аэрофлодой» добтологшо «Сэлэнгын» ворота руу сэхэ зорибо. Тиэд эндэ бүмбэгын урдаһаа яаража гараһан «Сэлэнгын» вратарь яаха аргагүй алдаха баатай болоо һэн. Тиигэжэ эдир айлшадай гол добтологшо, 9-дэхи номерой Александр Большешапов түрүүшын бүмбэгэ оруулжа шадаа.

Наадanай түрүүшын хахадай дүүрэтэр талмайн ээдэ добтолгоёо түргэдхэжэ, уданшьегүй «Сэлэнгын» гол добтологшо, 9-дэхи номерой Владимир Сухих харюугай бүмбэгэ сохижо, уулзалгын тоо 1:1 болгогдоо.

Наадanай хоёрдохи хахадта айлшадай добтолго эли бодо шангадажа, «Сэлэнгын» эдиршүүлдэ нилээд хүшэр байдал тохёолдуулаа. Удангүй «Сэлэнгын» воротагай дэргэдэ добтолго, хамгаалгын тэмсэл үргэдэжэ, мүнөөхил Александр Большешапов хоёрдохи бүмбэгэеэ сохижо, тоогоо 2:1 болгобо. «Сэлэнгын» эдиршүүл уулзалгаяа тэнсэлгээр дүүргэхэ гэжэ хэды оролдобошье, энэнь урагшагүйдөө һэн. Һүүлэй һүүлдэ айлшадай добтологшо. 10-дахи номерой Павел Уханов «Сэлэнгынхидэй» ворота руу гурбадахи бүмбэгэ сохижо, Эрхүүгэй «Аэрофлодой» эдир футболистнууд 3:1 тоотойгоор илалта түйлаһан байна. Тиигэжэ тэдэнэр шухала хоёр очкотой болобо.

Августын 10-да манай «Сэлэнгэ» командын эдиршүүл Братск хотодо тэндэхи «Пурсейтэй», августын 13-да Усолье-Сибирскдэ «Сибирь» командатай наадаха байна.

Августын 25-да манай эдиршүүл Улаан-Үдэеэ бусажа, өөһэдынгөө талмай дээрэ Шэтын СКА командын эдир футболистнуудтай уулзаха юм.

Н. ИВАНОВ.

ШЭХЭНЭЙ ШЭМЭГ НЮДЭНЭЙ ХУЖАР

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ.

☒ **Спортын һонин.**

☒ Уянгата мүрнүүд.

☒ *Үнэн болоһон ушарнууд.*

ТҮРЭЛ ХИЗААР

ҮГЛӨӨНЭЙ УҺАЛАЛГА. П. ЯХНОВЕЦКИИН фотоэтю[д]

К. ЖАМЬЯНОВ

ДУРАСХААЛ

30-аад оной комсомолка, 1936 ондо Москва ошоһон Буряадай делегациин гэшүүн, эдир залуугаар наһа бараһан суута һаалишан Хүбүүлэй Чойнжуровада.

Буурал сагаан толгойтой,
Буряад үбгэн мэтээр
Мүнхэ һаруул ажабайдалай
Мүнгэн дуу хүгжэмдэжэ,
Найган, найган ёохорлоһон
Нарһан тужын аялга
Дуулан шагнан нойрсонош,
Дууша манай, Хүбүүлэй!
Хадын хабшал соогуур,
Харьялан гараһан горхоной
Сэлмэг арюун дуугаар
Сэжэ зүрхэеэ шэмэглэнхэй,
Ажаллажа алдаршааш
Аляа зулгы, Хүбүүлэй!..
Ургы сэсэгэй хангалые,
Уян сэдьхэлдээ нэнгээн,
Үетэн нүхэдэйнгөө найдалые
Үсэд ажалаар харюулан,
Тарган мал бэлшээжэ
Талаяа шэмэглээш, Хүбүүлэй!
Баатар ажалаар алдаршан
Тэмсэн унааш, Хүбүүлэй!..
Бархан уулын оройгоор
Бүргэдүүд элин дүүлинэ.
Бархан уулын хормойгоор
Дуун зэдэлнэ хонгёогоор
Мүнгэн зүүдэеэ манажа
Мүнөө эндэ нойрсонош.
Мүнгэлиг талаяа шэртэжэ,
Мүнхэрнэш, бидэнэй бодол соо!

ЗҮРХЭНӨӨРНАЙ СЭНТЭЙ ЮМ

(Дуун)

Баруугаар урдаһан Сэлэнгэ
Байгал далайгаар сэнтэй юм,
Багадаа үелһэн нүхэднай
Баян хүнөөр сэнтэй юм.

Зүүгээр урдаһан Сэлэнгэ
Зүлхын далайгаар сэнтэй юм,
Зүүдэндээ олдоһон үринэрнай
Зүрхэнөөрнай сэнтэй юм.

Р. ЦЫБИКОВ найруулба.

УЯНГА

ҮЛГЫН ДУУН

Сэлеэтэй сонхоор үдэшын бүлеэхэн һэбшээн һэбшээлжэ оробо. Аажам һэбшээнэй урдаһаа үлгын дуун уянгатан, баһал тэрэ сонхоор шубуухай мэтэ ходоржо, зүлгэ ногоото талын нюрга эльбэһээр саа шална.

Үлгын дэргэдэ һууһан залуухан эхэ урихан харасаяа тала руу заланхай. Сэлгеэхэн талань тэрэниие дуудаһандал сэсэг ногоогоороо долгилон зэрилгээтэнэ. Сэсэгүүдэй хангалда эхын мэдэрэл һогтонги. Энэ һайхан үдэшэ сэсэгтэ талаараа сэнгэхэ аргагүй байһандаа тэрэ гунигтай. «Таламни, ойлго, хүлисэ намаяа. Сэнгэжэ ябаха сүлөөгүйб. Шагналши миний дууе. Тиихэдээл ойлгохош намаяа. Гансал дуулимханаар һэбшээлжэл байлши, таламни!..» гэжэ тэрэ таладаа хандана. Энэ гуйлтынь соносоһондол, һэбшээн нэгэ бага шангадаадхиба. Тиихэтэйнь сасуу сэсэгүүдэй хангалтай хамта мойһоной, тэрэнги, жодоогой үнэр худхаран, сонхоор урдажа эхилнэ. Энээхэн хангалта агаар зүүн ой тээһээ зээрэг һэбшээндэ туугдажа асарагдана ха юм. Жэгтэй гээшэнь! Оройдоол һэмээхэнээр һаршаганаһан һэбшээхэнэй ашаар ой соохи ургамал бүхэнэй хангал шэнгээһэн агаараар ундалан, тэдэнэй өөрсэ һайхан үнэр илгаруулжа баймаар лэ. Нэгэ үе хуһа, шэнэһэтэй үнэрөөр анхилан байтараа тэрэнги, жодоогой хоншуухан хангал татана.

Эхын хараса зүүн ой тээшэ шэглэбэ. Үдэрэй шууяанай намдаһаар ой мүнөө амаржа эхилээ. Тиибэшье зарим шубуудай аялга үшөө замхаадүй. Саран хүхын донгодоон хан гэсэ зэдэлнэ. Үлгын дуунай аялгатай хүхын донгодооной нилэхэдэнь, орон дайда амгалан тэнюун нойртоо бэлдэжэ захална. Энэ нойрынь үлгыдэһэн мэтэ, ойн наагуур урдадаг Сэхир голойнь табараата хүгжэм дуулдана. Уян хүбшэргэйтэ тэрэнэйнь огсом аялга залуу эхын сэдьхэлдэ олон мэдэрэл түрүүлдэг. Сэхиртэнь адли тунгалаг хүгжэм мэтэ ирагуу урасхалтай ондоо уһа голнууд энэ дэлхэй дээрэ үгы шэнгеэр һанагдадаг. Уһа голнууд хүнүүдтэл адли, ута зам гаталдаг, хани нүхэрөө золгодог. Сэхиршье баһал олон жэжэ горходые һабадаа багтаан, хүшэр замаар дабшажа, хани Зэдэеэ золгонол. Хани Зэдэеэ золгодогшье һаа, тэрэнээ хүсэжэ ядаһандал Сэхир голынь хододоол уоагшаа огсомоор зүдхэн, хүшэр зам, хани нүхэсэл, инаг дуран тухай домоглоһондол үзэгдэдэг.

Тугаарайнь бүлеэхэн һэбшээн хайшаашьеб тэрьелшэбэ. Агаар хүйтэхэнөөр амилаадхиба. Тойроод нюдэнэй хараа таһаржа, һүни эхилбэ. Саран хүхы донгодоһон зандаа. Байгаали дуурад гэбэшье, абяан бүхэниие шагнаархаһан шэнги. Одо мүшэд газарай басагадые мэндэшэлһэндэл эмнис-эмнис гэлдэнэ. Тэнгэриин дангина-тэргэд һара нюур шарайгаа заһасагаан, зүүн уулын араһаа энеэбхилһээр гараба. Инаг хоёр шэбир-һабир хөөрэлдэн, сонхынь хажууханаар үнгэржэ, үлгын дуунай аялга шагнаархаһаар Сэхир тээшэ зүүлэшэбэд хэбэртэй. Иигээд лэ хүхын дуута һүни эхилбэл даа. Хүхын дуута һүни...

Хүхын дуунтай хамта үлгын дуун зэдэлнэ. Залуу эхын хоолой ягаашье уяхам даа. Сахилгаан мэтэ зуралзан ошоһон эдир наһаяа һанажа, тэрэ гунигай мэдэрэл түрүүлнэ гээшэ гү? Али эхэ болоһон баяр омогорхолойнгоо охиндо һюгтошоод, тэрэнээ улад зондоо, тала дайдадаа дуулгахаа иимэ гоёор дуулана гү? Дуун соонь амгалан сагаймнай жаргалта байдалай хүхюу аялга ханхинахадал гэнэ, зол жаргалаа олоһон залуу эхын хүсэл эрмэлзэлгэнүүд эршэдэн урдахадал гэнэ. Дуун соонь тэрэнэй амараг гансаяа золгоһон түрүүшынь уулзалга шэнхинэн ерэнэ.

Эгээл иимэ хүхын дуута һүни тэрэ Сэхирэй эрьедэ, хоёр хуһанай дэргэдэ эхэ анха түрүүн амараг гансаяа золгоо һэн. Мүнөөхэнэ сонхынь хажууханаар үнгэрэгшэ инаг хоёр, магад, тэдэл хуһад тээшэнь ошоо аалам. Инагуудай хуби заяае холбохо табисууртай һалбаран ургаһан хуһад гээшэл ха. Хэды харанхы байбашье һаань, залуу эхэ хуһадые алдангүй харажал һуухадаал болоно. Инаг дуранайнь гэршэ болоһонһоо хойшо тэдэ хуһад хэтэдээ бадаржа байһан зула мэтээр тэрээндэ һанагдадаг болонхойл. Хаанашье ябахадань хуһад һанаа сэдьхэлһээнь гарадаггүй һэн. Хэдэн жэл холын нютагуудаар ябаад, тэдэнэй түрэл нютагаа бусажа ерэхэдэнь, нөөхил хуһадынь хүхюугээр шэбэнэлдэн угтаа һэн. Бусаһанайнь һүүлээр хүбүүн түрөө, инаг хоёрой үнинэй хүлеэһэн үрэ.

Хүбүүниинь мүнөө дуурах[...] хэбтэнэ. Дууража эхилһэн н[...] ень эхэнь үлгын дуугаар са[...] Хүшэр тэмсэл соогуур ол[...] жаргал тухай, эрэ хүнэй гат[...] аласай зам тухай эхэнь дуу[...] Эрын хэмдэ хүрэхэдөө хүбүү[...] эхэ дэлхэйнгээ хүрьһэн дэ[...] мүрлэхэл. Эхэ эсэгынгэе яб[...] газарнуудаар ябажа, хар[...] юумэнүүдыень харахал. [...] замбуулинай дайда руушье [...] ошохо аалам хүбүүниинь. Т[...] тула хүбүүгээ элүүр энхэ[...] болгохо, эрэлхэг зоригтойго[...] мүүжүүлхэ хэрэгтэй. Хүбүү[...] элүүр энхээр хүмүүжэхын [...] энхэ тайбан саг, эрхэ сүлөөт[...] далнай хэрэгтэйл. Эхын [...] эхэ түрэл дайдамнай энхэ т[...] оршоно. Энхэ тайбан дайда[...] гүүр үлгын дуун зэдэлнэ:

Бүүбэй, бүүбэй, бүүбэ[...]
Бүргэдхэмни, нойрсыш [...]
Һүниин агаар һэмүүхэ[...]
Һайхан зүүдэ маныш д[...]

Үлгын дуунтай хамта х[...] дуунай зэдэлхэдэ зүлгэ но[...] дайдань зүүдэлхэдэл болон[...] хын дуунай замхаашье һаа[...] тэ мүнхэдөө хүрьһэтэ алтан [...] хэйгээ үлгыдэжэл байдаг лэ [...] дуун. Хэтын хэтэдэ замха[...] үлгын дуун, үлгын дуун.

Ашата хөөрхэн хүүхэ[...]
Амархадажа нойрсыш [...]
Айдар наһаа хүсэхэдэ[...]
Аласай замууд дуудаха[...]

үлгын дэргэдэхи залуу эхын [хоо]лой ягаашье уяхам даа.

Федор ЦЫДЕНЖАП[...]

ЯАЖА АНГУУШАН БОЛООБ

Энэ ушар холын хойто зүгэй хүбшэ тайгада болоһон юм. Нарата сэлмэг зунай үдэр орбогорхон бишыхан модон гэртэ ажаһуудаг ойн харуулшан Николай Прокопьевич Гришинэй үнеэниинь ямар нэгэн юумэндэ үлдүүлһэндэл, сошордомоор хашаа соогоо гүйжэ ороһон юм. Уданшьегүй үнеэнэй хойноһоо добтолһон мантан томо баабгай галзуу мэтэ тогтон торонгүй шургашалай...

Хэрбээ 14 наһатай Коля хүбүүнэй ханада үлгөөтэй байһан хоёр аматые шүүрээгүй һаа, аюул боложошье магад һэн. Николай Прокопьевичой «зогсо!» гэжэ хүбүүндээ һүүхиржэ үрдеэгүй байтар шэхэ дүлиирмэ буугай дуун нэержэ, үнөөхи үнеэ намнаһан баабгаймнай оро бодогүй үхэдхэн мухаришоо бэлэй. Эдир ангуушанай буудаһан буугайнь һомон баабгайн шагнайе сүмэ сохин тараһан байгаа һэн. Иигэжэ бишыхан Коля хүбүүнэй ашаар аюулта арьяатан алагдаа.

«ТРУД» газетэһээ абтаба.

Арадай аман зохёолһоо

ХОЁР АНЗАҺАН

(ОНТОХОН)

Нэгэ түмэршэ дархан хоё[р] заһа хэбэ ха. Тэрэнииень [...] маашан абаба. Тиигээд хоё[р] заһан хэдыдээл эзэмнай би[...] ажалда абаашахань хаб гэ[...] байтарнь, тэрэнь таряашан[...] ниие эльгээбэ. Тэрэ тарьяаш[...]

— «Зай, хэнтнай ажал хэх[э] ратайб?»—гээд, урдаһаань [...] шэ анзаһые абаашаба ха.

Нилээд үнихэн болоһон [...] намарынь, үнөөхи түмэрш[э] ханай сарай доро тэрэ хоёр [...] һад уулзашаба гэхэ. Газар [...] һан анзаһан элэжэ, ялагар-[...] гар, мүнгэндэл мүлигэр юу[...] рагдаба. Нүгөөдэнь жэбэ-[...] до эдюулжэ, жэрхэдэһэ хүр[...] юумэ байба. Ажал хээгүй [...] һан ажалда гараһан нүхэрһ[...]

— Зай, дүүтэн, шимни [...] иимэ һайхан, ялагар-салагар[...] лошоо гээшэбши, би юундэ [...] жэ жэбэ жонходо барюулба[...] шэбиб? — гэнэ. Газар хах[...] анзаһан:

— Би хадаа наймааһаа [...] һаар тарьяашанда ошожо, т[...] найнь газар хахалааб. [...] ажалдаа элэжэ, ялагар-са[...] болооб, мүхэшэгүй газар э[...] мүнгэндэл адли үнгэтэйб. [...] хэхэдэ һайн, һайхан боло[...] юм байбал,—гэбэ ха.

Д. ЦЫРЕНЖАПО[В]

ҮНЭН БОЛОҺОН УШАРНУУД

Дондог үбгэн залуудаа ангууша ябаһан тула намда элдэб һонин ушаралта ябадалнуудһаа нилээд олые хөөрэдэг һэн. Нэгэтэ һури хаяжа байхадаа үдэрэй амаралтын үедэ намда нэгэ иимэ һонин ушар хөөрэжэ үгэһэн юм. Тэрэ нюдэеэ ониилгон, холые шэртэжэ, үни хада болоһон ушарал тухай хөөрэхэеэ һанаа хаш, досоогоо ойр зуура бодожо үзэһэнэй һүүлдэ эхилбэ:

1. „ШҮДХЭРТЭЙ" НАРҺАД

Би тиихэдэ нилээдгүй залуу, хүйхэр дундаа ябаа һэм. Ши һанана гүш, тэрэ посхоод соохи ганса нарһа? Тэрэ нарһанай зүүгээр хүндые үгсэһэн харгы байдаг, мүнөө зүргэ болошоо агша даа. Тэрэ нарһанһаа тээ дорохононь зуугаад сажанай газарта посхоодой үүдэн байдаг һэн. Тэндэһээ холохоношье бэшэ тосхомнай оршодог бэлэй. Миний багаһаа эхилээд тэрэ нарһые хүнүүд «шүдхэртэй» нарһан гэжэ хөөрэлдэдэг байгаа. Нэгэ зариман тэрэ нарһанһаа галнууд сэсэрээд, хойшоо хүнды өөдэ ябашоо гэдэг һэн. Харин нэгэ зариман нарай үхибүүн тэрэ нарһанай узуурта бархирдаг гэлсэхэ. Би оло дахин тэрэ нарһанай ойрохонуур гараһан байгааб. Зүгөөр тиимэрхүү ушаралтай дайралдаагүйдөө гайхахаб.

Гэбэшье, нэгэтэ агнууриһаа бусажа ябатарам одооошье нэгэ иимэ ушар болобо гээшэ. Хойто Үндэрэй хүбшые махажа садаад, олоһоншье юумэгүй бусажа ябанаб. Наран хадын саагуур орожо, боро хараан захалжа байба. Тииһээр тэрэ шүдхэртэй нарһанда дүтэлжэ ябанаб. Энэ үедэ посхоодой үүдэнэй дэргэдэ харааниинь мори тэргэтэй хүн бии болобо.

Намарай харалган үдэр һэн. Даарашоод ябаһан аад, альгаа ташажа ябаад, тэрэ хүниие үрдихэ һанаатай, мүн дулаасаха гэжэ шогшобо гээшэб. Гэнтэ харан гэһээм мори тэргэтэй хүмни наярга-түүргэһөөр гүйлгэшэбэ гээшэл даа.

Харин үглөөдэрынь сайгаа ууж[а] байтарни хүршэ үбгэмнай, Бимбын баабай гэдэг, орожо ерэбэ. Шэгынь барагар хара, һанаата болоһон шэгтэй. Бимбын баабай мэндээ хэлсэһэнэй һүүлдэ: «Дондог, шамда хэрэгтэй ерээб!» гэбэ.—«Ямар хэрэг гараа?»— гэжэ гайхаһандаа һурабаб. — «Юрэдөө хүгшэмни үсэгэлдэр хойто Хүндын эхиндэ хэды бухал монсойлгоһон аад, өрөйтоһон байгаа. Һөөргөө бусажа ябатарни тэрэ ганса нарһанай хажууда гэнтэ нэгэ дамаарһ дуугарһан хүн бии болоод, хойноһоомни эрьюулшоо гэжэ айшаһан, нюр шарайдаа гараһан юумэ ерээл. Ёһоор унтаашьегүй. Энэ үглөөнэй үбдэшөө, юумэшье ёһоор эдинэгүй, хэбтэнэ. Юрэдөө залуугаараа тэрэ абарал буулгадаг үбгэндэ ошожо ерэхэгүй гээшэ гүш?»—гэжэ асууба.

Би энеэшэбэб.—«Үгы юундэ муу юумэнэй болоод байхада хүхибэ гээшэбши?»—гэжэ Бимбын баабай хоолойгоо шангадхаба. Тиихэдэнь би хэлэбэб,—«Үсэгэлдэр агнууриһаа бусажа ябаһандаа посхоодой үүдэндэ нэгэ тэргэтэй хүниие хараад, даарража ябаһан аад, хүсэхэ һанаатай гүйгөө бэлэйб. Теэд тэрэ хүмни һуулгахынгаа орондо гүйлгэшоо»,—гэжэ сагаарууланга һагад харюусабаб. Харин Бимбын баабай юунэй болоһые одоошье ойлгоо хэбэртэй. —«Ай шолмо, шамһаа гараһан хэрэг ха юм»,—гэбэ. Тиигээд уданшьегүй сонхоороо харан гэһээм үнөөхи хүршэ үбгэнэймни хүгшэн газаагаа харагдаба.

Тэрэ оройдоо үбдэһэн янзагүй харагдаа бэлэй. Тиихэдэнь лэ — «Ай, шүдхэртэй нарһан!»—гэжэ шэбшээ һэм...

2. ХҮНЭЙ СААНА ХҮН

Урдань Хори нютагта хоёр Бардамар суурхадаг һэн ха. Нэгэниинь хэлэшэгүй баянаараа, нүгөөдэнь тэнсэлгүй сэсэнээрээ суурхадаг байгаа. Нэгэтэ холын нэгэ нютаг басага хүрьгэлгэн болобо гэхэ. Эндэ сэсэн Бардам худын түрүүгээр һунгагдажа, холын нютаг ошожо, тэндэхи сэсэнүүлээр эрдэмээ туршалсаха болобо. Үни удаан ябаһанай һүүлдэ хуримай зон хүрэхэ газартаа хүрэжэ ерэбэ. Худа худагынар хүндэтэй һайханаар угтагдажа, халуун эдеэн дэлгэгдээд, хундагада архи хэгдэбэ. Худын түрүү боложо ерэһэн Бардамнай туласалдаха сэсэнүүдээрээ туласалдаад, эдилдэхэ сэсэнүүдээрээ эдилдээд, ажални дүүрээ гэһэншүү ан бун гэжэ, тэндэ байһан тэбшэтэй мяханай арьбантайень шэлэжэ абаад, ехэ ехээр үмхэлэн эдишэбэ ха. Энэ үедэ дүхэригэй ара талада нэгэ хахархай дэгэлтэй, хоёр нюдэ шэб харахагүй һохор үбгэн банза дээрэ һууба. Хуримай зон тэрээн тээшэ анхаралаашье табинагүй, барандаа сүлөөгүй—эгээл Хүндэтэй айлшадай урда хойгуур һанда-һүүхэ гүйлдэнэ. Энэ үедэ үнөөхи хахархай дэгэлтэй һохор үбгэжөөлнай, энэ тэрэ ошоһон ерэһэн хүнһөө, — «Худымнай түрүү юрэдөө алин гээшэб, хэн юун гээшэб»,—гэжэ байгаад һуража һалабагүй хаш. Тэрэ үбгэнэй дуутархыень Бардам дуулажархёод, зосоогоо, — «Һэ! Ягаа ёһото юм! Хахархай дэгэлтэй, үшөө хоёр нюдэ харахагүй аад, улаан хэлэтэ амитые урдаа уруулаагүй Ара Хориин алдар суудa тараһан мэргэн сэсэн намтай золголдохом гэхэдээ яажа һанааб»,—гэжэ бодохо зуураа,— Ара Хоридо хоёр баян бии гэжэ дуулаа һэн гүш?!—гэжэ дээрэлхүүгээр, үбгэн тээшэ харангшьегүй, бардаастай шахамал хоолойгоор асуужархиба ха. Һохор үбгэн гансата тодон абажа,—«Дуулаа бэ даа, дуулаа!—гэжэ дохин байба гэхэ. Тиихэдэнь үнөөхи Бардамнай өөрынгөө нэрэ тобшолуулха һанаатай,—«Хэд гэжэ дуулаа һэмши?»—гэжэ бард байса бадашан асууба.

—«Баатар сагаан хаан албата харсагаар баян, Байгал далай баха жараахайгаар баян,—гэжэл дуулагшалби даа. Тэрэ хоёр баянаймни алиниинь болохо гээшэбта?»—гэжэ енгүүтэй янзаар асууба хаш. Үнөөхи Бардамнай юуншье гэжэ хэлэхэ үгэеэ олохоо болижо, хүри улаан болошоод, гартахи мяхаяа мэрэжэл һууба гэхэ. Тиигэжэ улаан хэлэтэ хүниие урдаа оруулаагүй ябаһан сэсэн Бардамнай холын нютагта хоёр нюдэ харахагүй һохор үбгэндэ яг таһа торошоһон юм гэжэ энеэдэн зугаа ябадаг болоо һэн...

Ц. ЧИМИТЦЫРЕНОВ.

П. БУРМАКИНАЙ ФОТО

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоол. Үбһэ хуряалгын асуудалаар Э. Лапинай фоторепортаж. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой түгэсхэл. «Эгээл шухала барилга» гэһэн А. Куклинай корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһанда: «Эдир залуугай, эршэ хүсэнэй һайндэр» гэһэн М. Калаганскиин статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Субботний огонёк».

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ[ЕВ]

Хайрата хүбүүн
ВИТИИН
сагһаа урид наһа бараһан[ы]
дашарамдуулан, КПСС-эй [...]
мой гэшүүн, республикын [...]
зохёолшодой холбооной пра[...]
ниин түрүүлэгшэ Д. З. Жа[...]
раевта КПСС-эй Буряадай [...]
ластной комитет гүнзэгы [...]
лалаа мэдүүлнэ.

Хайрата хүбүүн
ВИТИИН
сагһаа урид наһа бараһан[ы]
дашарамдуулан, Бур[...]
АССР-эй уран зохёол[...]
холбооной правлениин т[...]
лэгшэ, поэт Д. З. Жалсар[...]
тэрэнэй гэр бүлэдэ «Бу[...]
Үнэн» газетын редакциин [...]
лектив гүнзэгы шаналалаа [...]
дүүлнэ.

Гор. Улан-Удэ. типогр[афия]
Управления по печати пр[и Сове]
те Министров БурАССР
Н-01770.
Зак. № 81[...]